

Magyarországi Éjféli Sportbajnokság Egyesület

Kutatási beszámoló

Készítette: Socius Társadalomtudományi Szakkollégium Egyesület

Budapest, 2006. február-június

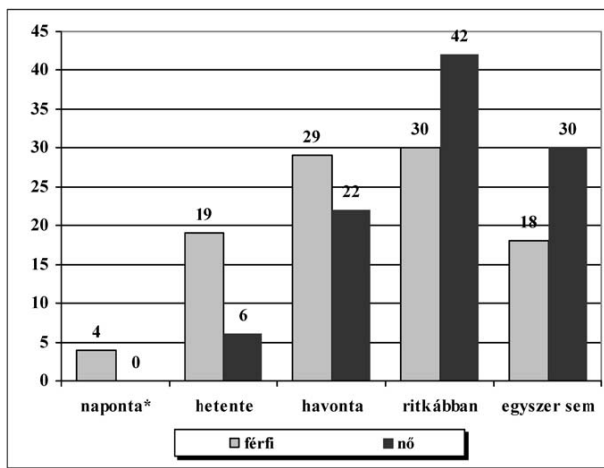
Tartalomjegyzék

Éjféli pingpong, mint társadalmi erő	2
A program gyökerei	3
Működő klubok a MÉSE keretein belül	5
A kutatás célja	6
A felhasznált módszerek	6
A kérdőív főbb részei	7
A csoportos interjú legfontosabb témái	8
Kvantitatív elemzés	10
Demográfiai adatok a teljes mintában	10
Az iskola szerepe	11
Szabadidős tevékenység	13
Kvalitatív elemzés	19
Kérdőíves adatok elemzése, Csepel	19
Tevékenység	19
Család és státusz	19
Szabadidős tevékenység	20
Csoportos interjú, Csepel (írta: Hordósy Rita)	21
Kérdőíves adatok elemzése, Csömör	28
Tevékenység	28
Család és státusz	28
Szabadidős tevékenység	29
Csoportos interjú, Csömör (írta: Vucskó Betty)	29
Kérdőíves adatok elemzése, Pécel	34
Tevékenység	34
Család és státusz	34
Szabadidős tevékenység	35
Csoportos interjú, Pécel (írta: Antal Tibor)	35
Kérdőíves adatok elemzése, Pócsmegyer	40
Tevékenység	40
Család és státusz	40
Szabadidős tevékenység	41
Csoportos interjú, Pócsmegyer (írta: Lippényi Zoltán)	41
Kérdőíves adatok elemzése, Szentendre	46
Tevékenység	46
Család és státusz	46
Szabadidős tevékenység	47
Csoportos interjú, Szentendre (írta: Lippényi Zoltán)	47
Kérdőíves adatok elemzése, Újpest	51
Tevékenység	51
Család és státusz	51
Szabadidős tevékenység	52
Csoportos interjú, Újpest (írta: Demeter Endre)	53
A kutatás tapasztalatai	58
Mellékletek:	
Kérdőív	60
Levél a klubvezetőknek	68
Csoportos interjú	70
Csoportos-interjú kérdések	70

Éjféli pingpong, mint társadalmi erő

Kutatásunk a Magyarországi Éjféli Sport Egyesület Pest megyei klubjaiban készült. Ezen klubok célja egyfajta primer drog prevenció megvalósítása: sportolási lehetőség és közösségbe integrálás által.

A alkohol- és kábítószer probléma jelenlétét igazolja néhány magyarországi tájékoztató adat az Ifjúság 2004 gyorsjelentésből, mely országosan 15-29 éves fiatalokat vizsgált:

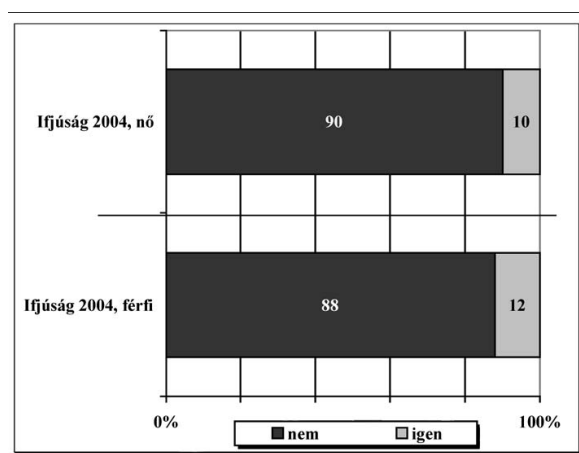
1. ábra

Milyen gyakran fogyasztott alkoholt az elmúlt évben?
(a kérdésre válaszolók százalékában)

*minden nap, vagy majd minden nap

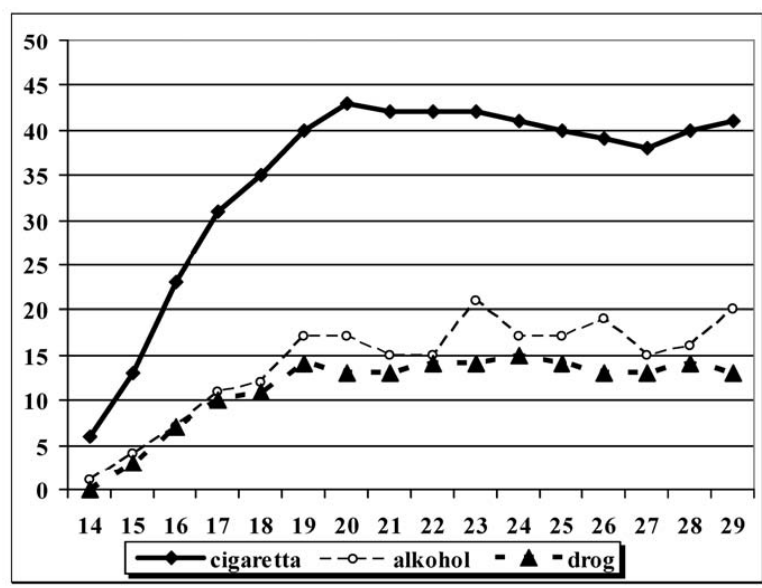
2. ábra

Kipróbált-e Ön már valamilyen drogot?
(a kérdésre válaszolók százalékában)

3. ábra

Az alkoholt és a cigarettát legalább hetente fogyasztók és a drogokat használók aránya korévenként (a kérdésre válaszolók százalékában)

Látható, hogy a 15-29 évesek körében minden negyedik férfi hetente, vagy annál gyakrabban fogyaszt alkoholt, illetve a harmadik diagram alapján elmondható, hogy mindkét nemet figyelembe véve 20 éves korig az alkohol fogyasztásának gyakorisága (a legalább hetente fogyasztóknál) folyamatosan nő 15% fölé, 20 éves kor után 15% és

20% között ingadozik. A drogfogyasztást tekintve a 15-29 éves korosztályban 10-12% próbált már valamilyen kábítószerrel, e tekintetben hasonló az arány a nők és férfiak között. Az életkor szerinti bontásból kitűnik, hogy az alkoholfogyasztáshoz hasonlóan a drogfogyasztás gyakorisága is növekvő tendenciát mutat 20 éves korig, majd valamivel 15% alatt stabilizálódik.

Ezen adatok a magyar ifjúság egészére vonatkoznak. A kallódó, felügyelet nélküli fiatalok esetében, akik részére a klubok szervezése elindult, ezek az arányok valószínűleg még magasabbak. A megelőzés esetükben kiemelt fontosságú.

A program gyökerei

Marylandban az éjszakai élet tanulmányozása folytán lettek figyelmesek szociális szakemberek arra, hogy leginkább a sötétedés beállta után virágzik a fiatalok bűnözése és a kábítószer-kereskedeleme. A jelenség megelőzésének érdekében éjszakai kosárlabda-mérkőzéseket szerveztek. Az eredmény minden várakozást felülmúlt, egy év alatt a régióban a felére csökkent a fiatalok bűnözése, két éven belül pedig az Egyesült Államok csaknem mindegyik tagállamában működtek már hasonló sportklubok. Ezt a példát „magyarosította” hazánkban dr. Faragó Sándor gyermekorvos és gyermekpszichiáter szakorvos. „*A nyolcvanas évek vége felé nem csak a demokratizmus kapott szabad utat, hanem a kemény drog is beáramlott az országba, s mindenki láthatta, hogy rövid időn belül akár egész családokat is a pusztulásba dönthetnek a rabul ejtő szerek.*” Munkája során betekintést nyert a szenvedély okozta családi katasztrófákba, tanúja volt fiatalok elhalálzásának. Mindennek megakadályozása érdekében 1990-ben

orvostársaival életre keltett - az Óbuda-Békásmegyer Gyermekének Egészségéért Alapítványon belül - egy mentálhigiénés munkacsoportot, mely elkészítette a régió drogtérképét. Ki akarták szakítani a kábítószerrel fiatalokat az őket körülvevő káros közegből. Az amerikai példát megismerve fogalmazódott meg a hazai éjszakai sportprogram. A kosárlabda helyett a pingpong kapott nagyobb szerepet. A pingpong igazán jó sportlehetőség. Lehet csapatban is játszani, lehet közben beszélgetni, megmozgatja a testet, és ami a legfontosabb, kerüli a testi kontaktust, az ellenfelek nem kerülnek így személyes testi közelségbe, ami megfékezi az agresszió megjelenését.

Faragó Sándor, más néven „*Pingpong doki*” saját pingpongasztalát vitte el rendelőjébe azzal a céllal, hogy hétfőként éjszakai meccseket szervezzen az utcán lődörgő fiataloknak. Hamarosan egyre több fiatal ment játszani, közben megittak néhány üdítőt, megettek pár szendvicset. Az érdeklődőkből igazi játékos vált. A gyerekek, fiatalok körében egyre népszerűbb lett az "esti program", s a szülők is biztonságban tudhatták gyermekeiket. A sikereket látva indult el országosan is a kezdeményezés, egyre szélesebb köröket bevonva. A legkülönbözőbb helyszínek résztvevői ma már közös bajnokságokon mérhetik össze tudásukat. Az igényeket kielégítve nem csak a pingpong szerepel a tevékenységek sorában, hanem a kis közösségek külön programokat szerveznek, lehetőségük szerint más sportokat is biztosítanak (pl. csocsó, darts, kosárlabda, foci...), valamint néhányuk pályázati lehetőségekkel segíti a fiatalok tanulmányi fejlődését.

Az első klub 1993-ban nyitotta meg kapuit Óbudán, azóta országszerte 30-nál több alakult. 1999-ben alakult meg a klubokat összefogó *Magyarországi Éjjeli Sportbajnokságok Egyesülete (MÉSE)* is. Az Egyesület segíti a csatlakozó és működő klubokat, valamint koordinációs feladatot is ellát.

Jelenleg Budapesten és 10 megyében működnek klubok, melyek életét öt regionális központ segíti egy országos iroda támogatásával. Az éjszakai pingpong a legkülönbözőbb helyszíneken és munkatársak segítségével valósul meg. Van, ahol a családsegítők láttak lehetőséget abban, hogy a másként megközelíthetetlen, elhanyagolt gyerekekkel játék közben építsenek ki kapcsolatot (például Pécs, Szigetvár, Csepel), van, ahol orvosok szervezik (mint Pécelen), másutt egy-egy érintett vagy szociálisan érzékeny sportember látta meg a lehetőséget (Csömör, Keszü ...), és van, ahol a helyi önkormányzat szeretne valamit tenni a drog ellen (Szentendre, Pócsmegyer). A helyszínek ennek megfelelően változatosak: művelődési ház, iskolai tornaterem, aula, Családsegítő Szolgálat....

Határon túli magyar lakta települések is csatlakoztak a programhoz és az Egyesülethez.

A MÉSE-hez tartozó klubokon kívül vannak kezdeményezések különböző településeken, akik nem választották az intézményesülést, de e minta alapján működnek.

A célcsoport főleg a 12-25 év közötti korosztály, nekik nyújt a program biztos szórakozást, elfoglaltságot és közösségi teret. A résztvevők összetételét főleg a környezet, és a szervező intézmény jellege befolyásolja.

A sportolási lehetőséget más közösségi programok is kiegészítik, pl. kirándulások, táborok, kulturális programok (színház, mozi, kiállítás). A sportágak száma is bővült (csocsó, darts, kosárlabda, foci), kedvelté váltak a táblás társasjátékok is.

Hagyománnyá váltak a klubok közti bajnokságok, az évente megrendezett országos road show, Salgótarjánban az Emődi Kupa, Szentendrén az évadzáró bajnokság. Az újonnan létesült és csatlakozó klubokat ünnepélyes keretek között köszöntik és nyitják meg.

A fiatalok lelki és egészségi állapotával is törődnek, biztonságot és állandóságot nyújtanak még az iskolai szünetekben is. Motiválják a kamaszokat a továbbtanulásra, néhol alternatívaként oktatást is szerveznek (nyelvtanulás, számítástechnika tanfolyam).

Működő klubok a MÉSE keretein belül:

Budapest: Újpest, Csepel, Bp.-Rákosmente

Pest megye: Szentendre, Pócsmegyer, Csömör, Pécel, Isaszeg, Pilisszentlászló, Gödöllő, Szigetmonostor, Göd

Nógrád megye: Salgótarján, Zagyvaróna

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: Miskolc

Heves megye: Eger, Abasár

Hajdú-Bihar megye: Debrecen Széchenyi kert, Debrecen Nagysándor-telep, Bakonszeg, Berettyószentmárton, Biharkeresztes, Magyarhomorog

Baranya megye: Pécs, Majs

Tolna megye: Kocsola, Gyulaj

Békés megye: Szarvas

Csongrád megye: Szeged

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Tiszaeszlár, Nyírkádó

Határon túliak: Csonkapi, Szatmárnémeti, Szabadka, Királyhelmec

Működésük alapfeltételei: ingyenes részvétel, étkeztetés biztosítása (például szendvics, tea), dohányzás-, alkohol- és drogmentes helyszín, rendszeresség, éjszakai nyitva tartás pénteken és/vagy szombaton, sportolási lehetőség biztosítása, klubvezetők és segítőik jelenléte.

A kutatás célja

Kutatásunk célcsoportja a Budapesten és Pest megye településein szervezett éjszakai sportegyesületeket (klubokat) látogató 12-25 éves korosztály.

A kutatás során két célt tűztünk ki:

Az első, hogy feltérképezzük, kik és milyen okokból járnak az egyesületek rendezvényeire, milyen a családi háttérük, az iskolai helyzetük, a jövőre vonatkozó elképzeléseik.

A második, hogy olyan további tevékenységeket keressünk, melyekre az egyesület rendezvényein részt vevők szívesen járnának, legyen az más sport, szabadidős foglalkozás vagy tanfolyam.

A felhasznált módszerek

Az éjszakai sportegyesületek foglalkozásain részt vevőket kérdőíves és csoportos interjú technikákkal mértük fel. A kérdőíves felmérés két szakaszban zajlott: az első szakaszban az áprilisban lebonyolított csepeli bajnokságon részt vevők teljes körét mértük fel, míg a második alkalommal a kutatásba bevont klubokat jártuk végig, s az interjúk mellett számos kérdőívet is felvettünk.

A gyerekek kreativitását fokozandó választottuk a kérdőív mellé a csoportos interjú technikáját, mely segítségével a csoportfolyamatokba is betekintést nyerhettünk.

A klubok minél alaposabb megismerése végett a klubvezetőkhez juttatunk el egy kérdéssort, melyek egy részét személyesen vettünk fel ottjártunkkor.

A kérdőív főbb részei:

1) Családi háttér, társadalmi státusz blokk:

A dimenziók: szülők foglalkozása, családszerkezet, vagyoni státusz mérése, tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottság, zsebpénz illetve saját jövedelem és a társadalmi státusz szubjektív megítélése.

2) Iskolai blokk:

Ezen a kérdéskörön belül a gyerekek iskolához való viszonyát, illetve a továbbtanulással kapcsolatos terveiket mértük. Azt is igyekeztünk feltérképezni, hogy tanáraikkal milyen a kapcsolatuk, illetve az iskola mennyire tudja őket egy közösségbe integrálni és programokkal lefoglalni.

3) Szabadidős blokk:

Szerettük volna megtudni, hogy a klubokba járó fiatalok a pénteki, esetenként szombati klubéleten kívül mivel töltik a szabadidejüket. Különböző tevékenységeket soroltunk fel, melyek közül ki kellett választani hármat, amire szívesen fordítanának több időt. A kérdéssel a szabadidő eltöltésének preferenciáit kutattuk.

4) Pingpong blokk:

Ezen a blokkon belül vizsgáltuk a klub szerepét a fiatalok életében, mióta és milyen indíttatásból járnak a rendezvényekre, illetve hogy mennyi időt töltenek ott egy alkalommal. A klubbal kapcsolatos attitűdökre is rákérdeztünk.

A kérdőívet a csepeli klubban, két alkalommal teszteltük.

A végleges kérdőív lekérdezésére a Csepelen tartott versenyen került sor, minden jelen lévő versenyzővel – 50 kérdőívet vettünk fel.

Az előzetes kép alapján, amit a kérdezés során és a kérdőívek részleges feldolgozásával kaptunk, készítettük el a csoportos interjú vezérfonalát.

A csoportos interjú legfontosabb témái:

- a gyerekek programjai, tevékenységei
- milyen egyéb programokra vágnak
- milyen tevékenységekben vennének még együtt részt szívesen
- milyen tevékenységeket érdemes számukra a klubokban szervezni
- érdemes-e tanfolyamokat, nyelvi segítő órákat, szakmai orientációs eseményeket szervezni
- háttértényezőként: mik az adott környék, illetve település által nyújtott lehetőségek, felmerül-e a kábítószer illetve alkohol problémája?

A fókuszcsoporthoz hasonló helyzetben a résztvevők reagálhatnak egymás felvetéseire, vitázhatnak egymással, lehetőség van közös álláspont, konszenzus kialakítására. Valódi fókuszcsoporthoz nem lehet terepen és egymást ismerő kisközösségben végezni, éppen ezért kötetlenebb formában alkalmaztuk ezt a technikát.

Csoportos interjú készült az alábbi klubokban:

- Csepel
- Csömör
- Pécel
- Pócsmegyer
- Szentendre (2 alkalommal)¹
- Újpest (2 alkalommal)

A klubok életéről általános információt a MÉSE honlapjáról, illetve a klubvezetőkhez eljuttatott kérdéssor alapján gyűjtöttünk. Rákérdeztünk a következőkre: a klub története, a tevékenységek jellege, mennyien járnak oda, s mi a klubvezető általános képe a rendezvényeken részt vevő fiatalok társadalmi helyzetéről.

Azokhoz a pest megyei csapatokhoz mentünk csoportos interjút készíteni, amelyekről adatot kaptunk az első kérdőívfelvétel során, illetve ahonnan a klubvezető válaszolt megkeresésünkre. Az interjúkra a klubvezetők segítségével választottuk ki a gyerekeket, úgy, hogy az minél jobban reprezentálja az adott klub résztvevőit.

¹ Újpesten és Szentendrén azért került sor ismétlésre, mert első alkalommal nem volt sikeres az interjú.

A csoportos interjúk alkalmával felvettünk egy rövid adatlapot, a csepeli sportversenyen lekérdezett kérdőív rövidített változatát, mely alapvető demográfiai adatokat illetve a szabadidő eltöltésének módját kérdezte. A kérdőívet az esti foglalkozáson jelenlévők töltötték ki. Az eredeti kérdőívet azért rövidítettük, mert a csoportos beszélgetés során annak legtöbb blokkját, témáját érintettük.

A csoportos beszélgetések során kirajzolódott, hogy a klubok különböző helyzetű és életkorú fiatalokkal foglalkoznak. A klubok működésének gyakorlata is eltérő a helyi lehetőségeknek és igényeknek megfelelően, így teljesen eltérőek a lehetséges programok.

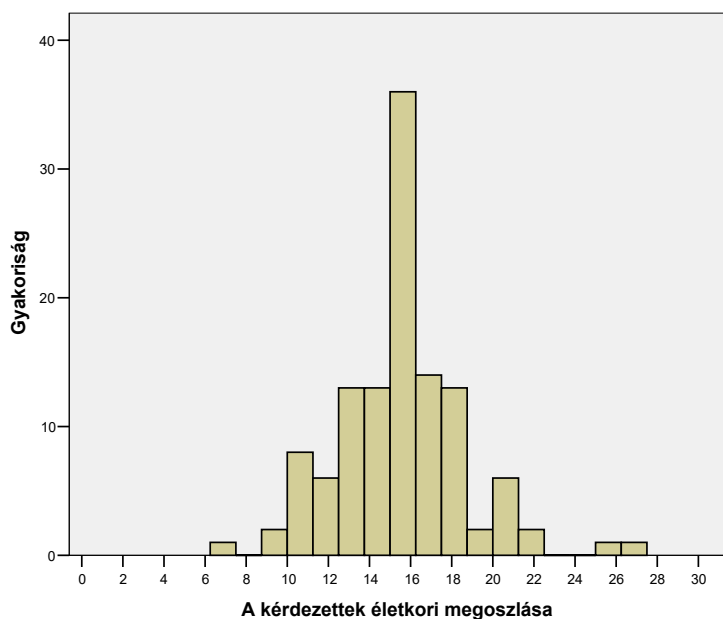
A csoportos interjúk elemzése során éppen ezért klubokra bontott, nem összehasonlító jellegű leírásra törekszünk.

Kvantitatív elemzés

A következőkben a kérdőívek alapján adunk általános képet a résztvevő fiatalokról. Az adatok nem reprezentatívak, mivel nem létezik olyan teljes körű lista a klubokba járó fiatalokról, mely alapján mintát vehettünk volna.

Az alacsony elemszám miatt az adatelemzés leíró, magyarázó jellegű statisztikai eljárásait nem lehetett alkalmazni, ezért egyes klubokat külön-külön elemeztünk demográfiai- és státuszszempontból az adatlapok és a hosszabb kérdőív alapján. A kis elemszám miatt nagyobb adatbázisok regionális vagy települési részmintájával való összehasonlításokra sem nyílt lehetőségünk. Azokat a kérdésköröket, melyek csak a hosszabb kérdőívben szerepeltek, külön elemezzük. A továbbiakban teljes mintán értjük az összes, azaz 119 megkérdezettet, almintán pedig a klubokra lebontott adatokat. A következő adatelemzések az SPSS 13.0-ás verziójával készültek.

3. ábra

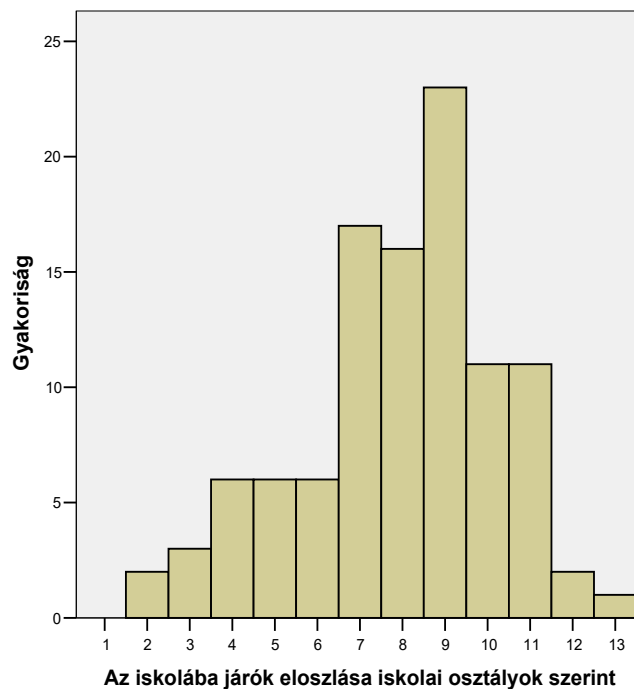

Demográfiai adatok a teljes mintában

Az átlagéletkor 16 év, a legfiatalabb válaszadó 7, a legidősebb 27 éves volt. (3. ábra) A fiúk aránya kimagasló a megkérdezettek között: a válaszadók több mint háromnegyede fiú. A különbség szignifikáns², az éjszakai

pingpong klubok tehát jóval több fiút vonzanak, mint lányt. A nagy eltérés oka a tevékenység jellegéből és életkori sajátosságokból egyaránt fakad: a kamaszkorú fiúk több időt töltenek a kortárscsoportjuk körében, s a sport is fontosabb az életükben.

² Nemparaméteres Khi-négyzet próbával, 5 százalékos szignifikanciaszinten

4. ábra

A megkérdezettek 47,5 százaléka általános iskolába jár, 40,7 százaléka középiskolás, míg 11,8 százalék nem jár iskolába. A megkérdezettek legnagyobb hányada az általános iskola végén, illetve a középiskola elején tart, a hetedikese, nyolcadikosok és kilencedikesek együtt a minta 48 százalékát alkotják. (4. ábra) Alsó tagozatos általános iskolás 9 százalék, a 10. középiskolai osztály fölött 12 százalék jár.

A megkérdezettek 64 százaléka él együtt mindkét szülőjével. Az átlagos családnagyság 3 fő.

Az iskola szerepe

Mivel a megkérdezettek túlnyomó többsége iskoláskorú, ezért az iskolával kapcsolatos attitűdökre, az iskola szerepére is rákérdeztünk. A kérdésblokk a hosszabb kérdőívben szerepelt, elemszáma 50.

Az iskola fontosságára vonatkozó kérdést nyitott kérdésként tettük fel. A válaszokat egy előzetesen megállapított kategóriarendszer³ szerint kódolta a kérdezőbiztos. A kérdezettek átlagosan 2 dolgot említettek, ami miatt fontos számunkra az iskola. (1. táblázat)

³ lásd a hosszabb kérdőív 15. kérdését

<i>Mi miatt érdemes iskolába járni?</i>	<i>Említette (N=50)</i>
Barátok	46%
Tanulás, műveltség	42%
Továbbtanulás	20%
Játék, sport	20%
Boldogulás, pénzszerzés	13%
Tanárok	13%
Nincsen benne semmi jó	9%

1. táblázat

A tanulás fontossága mellett megjelenik távolabbi célként a továbbtanulás és a boldogulás, pénzszerzés is. A személyi kötődés a barátokhoz, tanárokhoz való viszonyt jelenti; előbbiről gondolták a legtöbben, hogy ez a legfontosabb az iskolában, megelőzve a tanulást. A játék és a sport is hangsúlyos tényezők. Csak 9 százalék gondolta úgy, hogy nincs az iskolában semmi jó.

A válaszadók négyötödét biztatja a tanára, hogy tanuljon tovább, ugyanakkor kevesebb, mint fele gondolja úgy, hogy fordulhatna bármelyik tanárához, ha családi problémája lenne.

Az iskolával és az osztállyal kapcsolatos közérzetet egy 1 és 10 közötti skálán kérdeztük, az 1-es érték azt jelenti, hogy nagyon rosszul, a 10-es azt jelenti, hogy nagyon jól érzi magát az iskolájában, osztályában. Az iskolára vonatkozó átlag 6,78, az osztályra vonatkozó 7,3. Ha elfogadjuk, hogy az osztály reprezentálja a társaságot és az iskola a tanulást, akkor ez alátámasztja a korábbi eredményt, hogy az iskola inkább a kapcsolatok és a barátok miatt fontos a válaszadóknak. A különbség az általános és a középiskolákba járókra is jellemző, de az általános iskolások esetében ez kisebb.

A tanulási aktivitást és az iskolából való igazolatlan hiányzás (lógás) gyakoriságát is felmértük. A táblázat tanulsága, hogy a középiskolában csökken a napi tanulási aktivitás, ugyanakkor a dolgozatokra ugyanúgy készülnek. A tanulás az általános és a középiskolai oktatás eltérő szerkezetéből és életkori sajátosságokból fakad. Az igazolatlan hiányzás aránya megnő a középiskolások körében. (2. táblázat)

	<i>Általános iskola</i>	<i>Középiskola</i>	<i>Total</i>
<i>Szokott lógni az iskolából</i>	19%	39%	26%
<i>Naponta tanul</i>	78%	33%	59%
<i>Dolgozatokra tanul</i>	75%	71%	74%

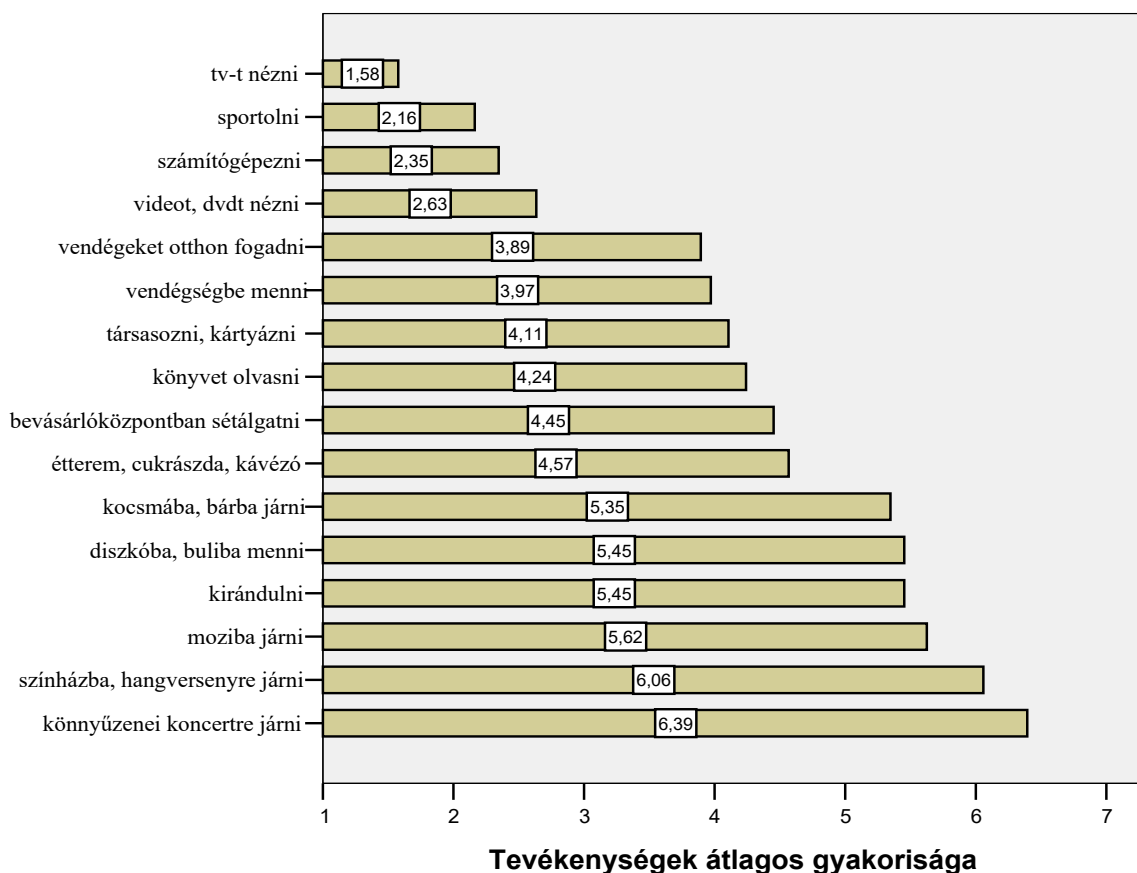
2. táblázat

Az iskolai teljesítmény másik közvetett mérőszáma az életkor és a jelenlegi iskolai osztály különbségéből számolt túlkorosság-mutató⁴, amit a teljes mintán (N=120) is ki tudtunk számolni. Az általános iskolások közül 16,1, a középiskolások 10,4 százaléka túlkoros. Átlagosan minden tizedik gyerek túlkoros, ami jelzi, hogy sokan küzdenek tanulási nehézségekkel, különösen az általános iskolában.

A továbbtanulási szándékot a sportverseny mintáján vizsgálva azt mondhatjuk, hogy a középiskolába járók közül nagy arányban kívánnak egyetemre, főiskolára felvételizni: a gimnáziumba járók közül szinte mindenki, a szakközépiskolások négyötöde. A szakiskolások fele érettségit is szeretne szerezni a szakmája mellé. Az Ifjúság 2004 kutatás alapján a fővárosban és az agglomerációban jobb a továbbtanulási arány az országos átlaghoz viszonyítva, részben a sokféle lehetőségnek, részben a magasabb státusznak köszönhetően. Ez magyarázhatja a továbbtanulási szándékot. Az alacsony minta elemszám nem adott lehetőséget arra, hogy összehasonlítsuk más adatfelvételekkel a kapott eredményt.

Szabadidős tevékenység

5.ábra

⁴ Az iskolaköteles életkor 6 év. Az év vesztesek miatt egy évet hozzáadva, ha az életkor és az aktuális osztály különbsége 7-nél nagyobb, akkor túlkorosnak vettük a válaszadót.

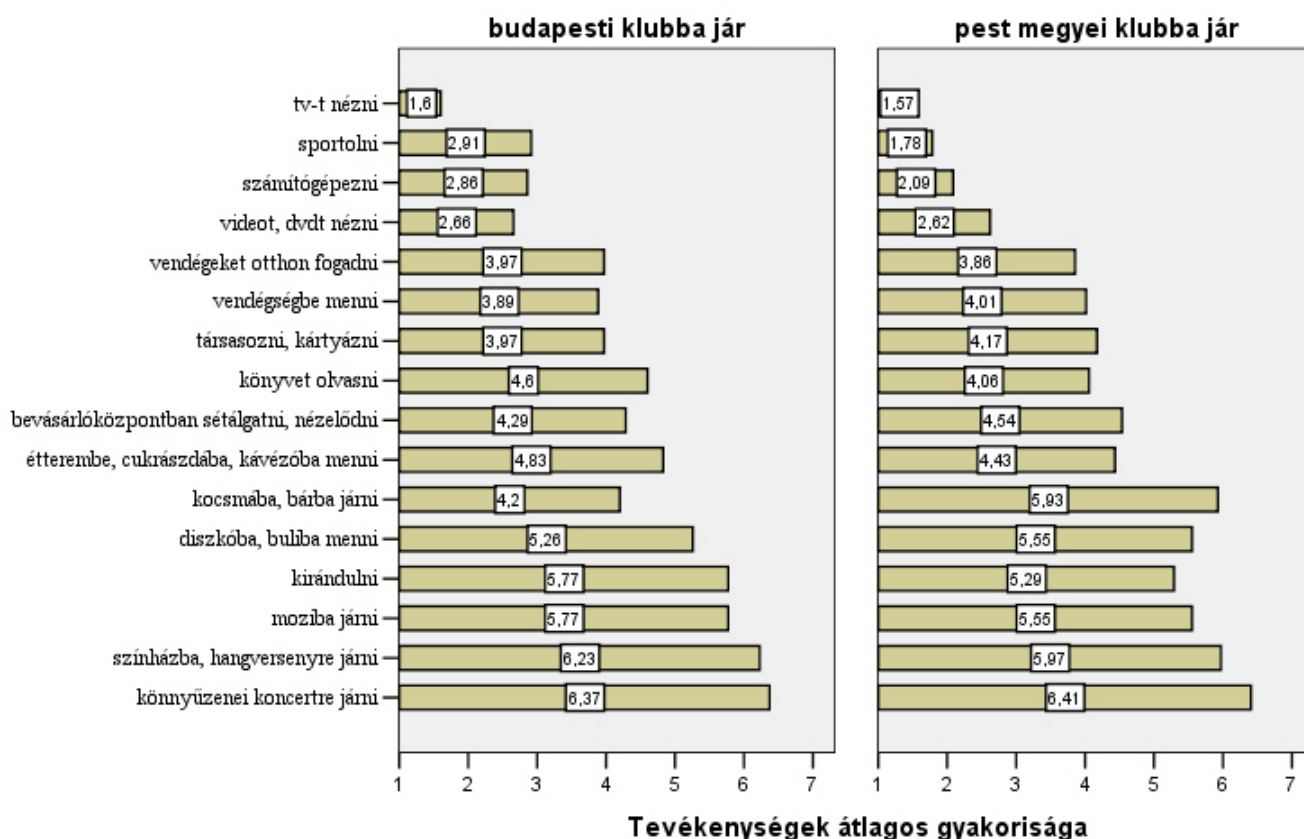
A szabadidős tevékenységeket szerkezetét a fenti grafikon mutatja. (5. ábra) Az ábrán gyakoriságuk sorrendjében követik egymást a tevékenységek. Az 1-es érték a minden napos végzést jelenti, a 2-es érték a heti többszöri rendszerességet, a 3-as a heti egyszerit, 4-es a kéthetente végzett tevékenységet, 5-ös a havi egyszeri programot, 6-os az ennél ritkábban, 7-es a soha nem végzett tevékenységeket jelöli. Az ábra szemléltet három markánsan elkülönülő csoportot:

- 1, Minden napos vagy heti rendszerességgel végzett tevékenységek. A televízió-nézés, filmnézés, számítógépezés tartozik ide, illetve egyedüli nem otthoni tevékenységként a sport. A televízió – sajnálatos módon – igen nagy előnnyel vezeti a listát.
- 2, Kétheti rendszerességgel végzett tevékenységek. A társas kikapcsolódási lehetőségek nagy része ide tartozik. Könyvet is csupán kéthetente olvasnak a megkérdezettek, ez az alacsony olvasási gyakoriság országos jelenségével egybevágh.
- 3, Havi rendszerességgel vagy ritkábban végzett tevékenységek. Olyan szórakozási formák kerültek ebbe a csoportba, melyek mind pénzbe kerülnek.

A fiatalok a sportoláson kívül láthatóan más nem otthoni tevékenységet ritkán folytatnak, melynek okai részben anyagiak, részben pedig a helyi adottságok behatároltságából fakadnak.

A továbbiakban Budapest és Pest megye, illetve általános iskolába járók, középiskolába járók iskolába nem járók bontásban vizsgáljuk meg az adatokat.

Budapest - Pest megye bontásban szembeötlő, hogy a fővárosi fiatalok semmivel sem járnak gyakrabban kulturális rendezvényre, moziba, buliba vagy bevásárlóközpontba, mint az agglomerációban élő társaik, pedig előzetesen erre következtetnénk a főváros magasabb szintű ellátottságából. (6. ábra) Ritkábban sportolnak illetve kevesebbet számítógépeznek, mint az agglomerációban élő fiatalok. A budapestiek kocsmába, bárba kétheti rendszerességgel járnak, a Pest megyeiek havi rendszerességnél ritkábban. Ezen jelenségek magyarázata lehet az a tény, hogy a két felvett budapesti klub, a csepeli és az újpesti is egyaránt alacsony státuszú, lakótelepi környezetben található, s a lejáró gyerekek átlagéletkora magasabb, mint a nem fővárosiaké.

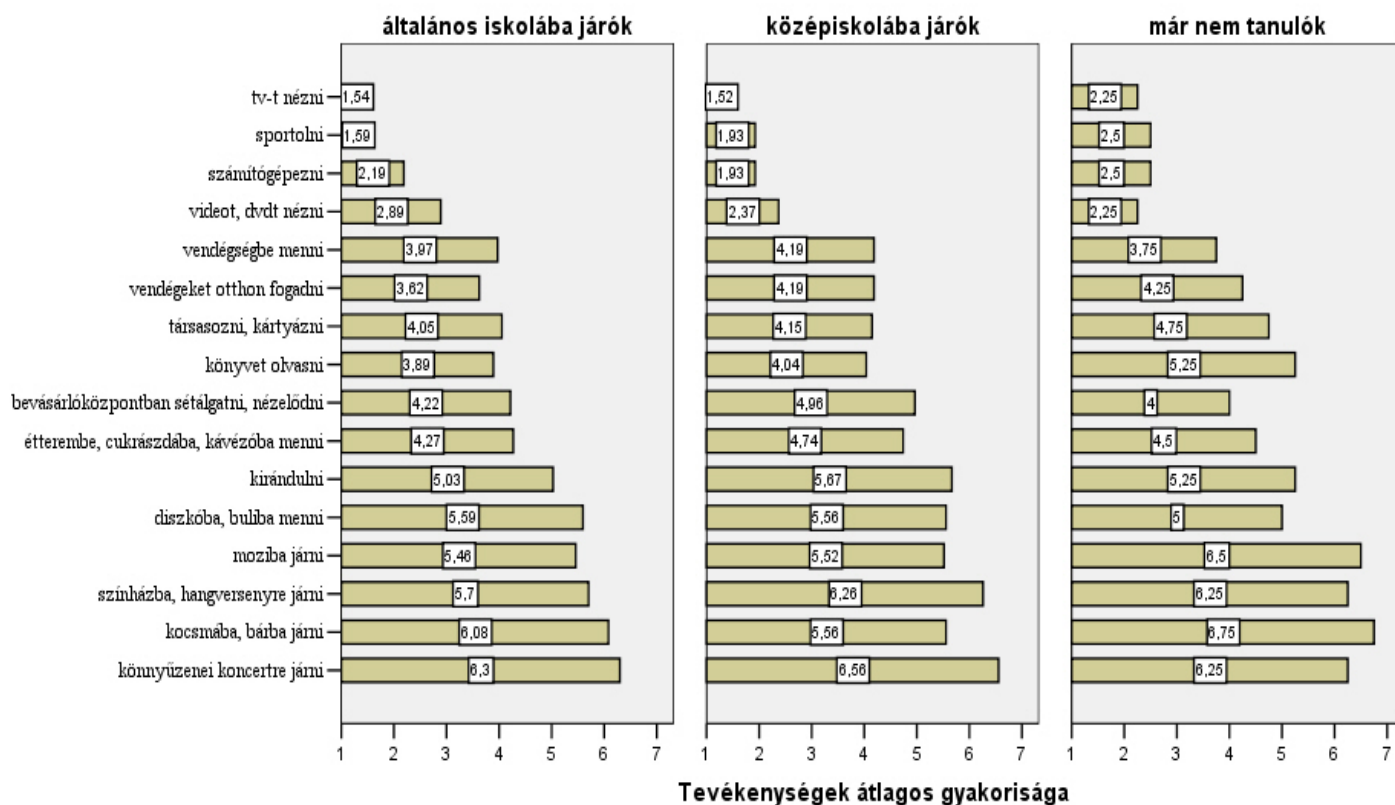
6. ábra

Az általános iskolás fiatalok életében még napi rendszerességgű a testmozgás, ahogy haladunk az idősebbek felé, a megkérdezettek egyre kevesebb időt fordítanak rá. (7. ábra) A nem tanuló, többnyire dolgozó válaszadók már csak heti egyszer sportolnak. Ez szomorú tendencia, de a pingpongosok adatai még így is sokkal kedvezőbbek, mint az országos felmérések eredményei.

A középiskolás korra megnő a számítógép-használat gyakorisága, többet ülnek a televízió előtt és több dvd- vagy videofilmet néznek meg, ugyanakkor kevesebbet kirándulnak, s kevesebb időt fordítanak a társas tevékenységekre. Ugyanakkor a középiskolások tevékenységszerkezete még nagyban hasonlít az általános iskolásokéra.

Az iskolából kilépve ez természetesen megváltozik, ami adatainkból is látszik. A válaszadók szinte összes szabadidős tevékenységének gyakorisága drasztikusan visszaesik, különösen az olvasás, mely kétheti rendszerességről havi rendszerességre csökken. A társas tevékenységek is visszaesnek, kivéve a havi egyszeri diszkóba, szórakozóhelyre járást.

A szabadidő minden dimenzióban tapasztalható összezsugorodása mögött természetesen a munkavégzés áll, minden mintánkban szereplő, már nem tanuló személy rendszeresen dolgozik. Ugyanakkor az nem szükségszerű, hogy a munkavégzéssel a társas kötelek és szabadidős elfoglaltságok eltűnjenek az életből: a pingpongklubok talán ennek a felnőtt-létet frissen tapasztaló korosztálynak is támaszt tudnak nyújtani.

7. ábra

A pingpong klub a fiatalok életében

A pingpong egyesületek meg tudják tartani a fiatal érdeklődőket: a válaszadók közel háromnegyede több mint egy éve lejár, egyötödük 6-12 hónapja. A rendszeres jelenlét jellemző: a régebb óta lejárók majdnem háromnegyede heti rendszerességgel vesz részt, s három újonnan csatlakozó közül is kettő az egyesület rendezvényét választja péntek vagy szombat esténként. (3. táblázat)

N=50		Milyen gyakran jársz le?		
		Minden héten	Havonta többször	Ritkábban
Mióta jársz a klub rendezvényeire?	Több mint egy éve	72 %	14 %	14 %
	Kevesebb mint egy éve belül	64 %	21 %	15 %
Total		66 %	19 %	15 %

3. táblázat

A válaszadók kétharmada három óránál több időt tölt lenn. Csak 13 százalék mondta, hogy két óránál kevesebbet van a klubban. Az átlagosan lenn töltött három órából 2,1-et töltenek pingpongozással. Ez az adat felülbecsli a pingpongozással töltött időt, hiszen a megkérdezés a versenyen történt, ahol azok a fiatalok vannak többségben, akik – bár minden klubot reprezentálnak – jobban érdeklődnek az asztalitenisz iránt, ezért többet is játszanak. A pingpong bizonyosan csak az egyik azon szempontok közül, amelyek miatt a fiatalok szívesen járnak az egyesület rendezvényeire.

A pingpongklub pontos szerepét az iskolai blokknál használt módszerrel mértük fel: nyitott kérdéssel, előzetesen rögzített struktúra alapján. Átlagosan egy-két fontos dolgot említettek (4. táblázat)

Mi miatt fontos számodra a pingpong klub	Említette (N=50)
A barátok, haverok miatt	72%
A sportolás miatt	61%
A jó hangulat miatt	30%
A csapat miatt	7%

4. táblázat

A sportolás nagyon hangsúlyos, de a baráti társaság a legfontosabb a pingpong klubba járók számára. A csapatszellemet kevesen említették, a versenyen elérhető sikereket, mint ösztönzőt pedig senki sem.

A válaszadók 83 százaléka gondolta úgy, hogy a pingpong klub fontos dolog az életében, ebből 24 százalék életében kiemelkedő fontosságú az intézmény. 17 százaléknak volt kevésbé fontos a klub, s ebből 6 százalék mondta, hogy egyáltalán nem fontos a rendezvény az életében. Összességében elmondható, hogy a rendezvényeken részt vevők életének szerves részévé vált a klub. Szeretnek itt lenni, főképp, mert baráti társaságuk körében tölthetik el az időt és mert sportolásra is van lehetőség.

Kvalitatív elemzés

A csoportos interjúk eredményeinek ismertetése előtt minden klub esetében rövid adatelemzés részt találhatunk. Ezek az adott klub tagjai által kitöltött kérdőíveken alapulnak.

Kérdőíves adatok elemzése, Csepel

Csepelen 21 kérdőívet vettünk fel. A két megkeresés alkalmával csak fiúk vettek részt az adatfelvételben. A felvettek átlagéletkora 16 év, a legfiatalabb megkérdezett 9, a legidősebb 22 éves. Az átlagéletkor a teljes mintában is 16 év.

Tevékenység

A megkérdezett fiatalok 38 százaléka általános iskolába, 48 százaléka középiskolába jár, s 14 százalék nem jár iskolába (összesen 3 megkérdezett). Az iskolába nem járók mind idősebbek 18 évnél. A 18 iskolába járó megkérdezettből 5-en (3 általános iskolás és 2 gimnazista) túlkorosak, ami azt jelenti, hogy legalább két évvel előrébb kellene tartaniuk az iskolában az életkoruk alapján. Csepelen kimagasló a túlkorosak aránya: az összes megkérdezett iskolába járó 27 százaléka túlkoros, míg az egész mintában ez az arány 14 százalék.

A megkérdezettek közel fele (45 százalék) rendszeresen dolgozik, vagy alkalmi munkát végez. Az iskolába járók egyharmada dolgozik. Ez az arány közel 10 százalékkal magasabb, mint az összes megkérdezettnél, ahol az iskolába járók közül csak 24 százalék dolgozik.

Család és státusz

A megkérdezettek 62 százaléka él együtt mindkét szülőjével, az átlagos családnagyság 2,95 fő. Az arányok nem térnek el a teljes mintától, ahol a teljes családok aránya 64 százalék, az átlagos családnagyság 3,1 fő. A válaszadók 40 százalékának mindkét szülője dolgozik, 40 százaléknál csak az egyik szülő folytat kereső tevékenységet, s 20 százaléknál mindkét szülő munkanélküli vagy inaktív. A szülői foglalkoztatottság aránya az összes megkérdezett között jóval magasabb: 75 százalék esetében mindkét szülő dolgozik, s csak 5 százaléknak munkanélküli vagy inaktív mindkét szülője.

A státuszt mérő vagyoni-indexen⁵ a csepeliek -4-es értékkel rendelkeznek, a teljes minta átlagánál szignifikánsan kisebb vagyoni státuszúak a csepeli családok. A szubjektív státuszérzékelés is hasonló arányt mutat: a válaszadók 45 százaléka szerint a család éppen hogy kijön a pénzéből hónap végére, a teljes populációban csak 26,7 százalék helyezi családját ebbe a kategóriába.

A válaszadók 70 százaléka kap zsebpénzt otthonról, átlagosan 2400 forintot. A csepeli átlagos zsebpénz értéke nem különbözik szignifikánsan az egész mintában tapasztalt 2350 Ft-os összegtől.

A csepeli válaszadók 62 százalékának van más pénzforrása, közülük 70 százalék dolgozik, s 23 százalék kap valamilyen ösztöniját. A teljes mintában a más pénzforrással rendelkezők 60 százaléka szerez munkából pénzt, ösztöndíjat csak 8 százalék kap, s 21,6 százalékuk kap pénzt alkalmi jelleggel családtagtól. Ez utóbbi forma Csepelen egyáltalán nem jellemző, ami ismételten igazolja a családok már tapasztalt alacsony státuszát. A tartós fogyasztási eszközökkel való ellátottságban még nagyobb különbségeket tapasztalhatunk. Az alábbi táblázat a fontos információtechnológiai eszközökkel, a személyautóval és a magas státuszt jelző mosogatógéppel való ellátottságot mutatja Csepelt és a teljes mintát összehasonlítva. (5. táblázat)

Tartós fogyasztási eszköz	Rendelkezik vele (Csepel)	Rendelkezik vele (Teljes minta)
Számítógép	52%	83%
Internet	10%	47%
Személyautó	19%	63%
Mosogatógép	14%	29%

5. táblázat

Szabadidős tevékenység

A válaszok alapján a televízió nézés a legkedveltebb elfoglaltság, a csepeliek 90 százaléka naponta néz televíziót, s ez nem különbözik szignifikánsan a teljes mintában tapasztalt 82 százalékos aránytól. Videó- vagy dvd-nézés a második legkedveltebb tevékenység Csepelen és a teljes populációban is: Csepelen 73,7 százalék, a teljes mintában 73,5 százalék legalább hetente egyszer megnéz egy filmet. A csepeliek 68,4 százaléka legalább heti egyszer sportol, a teljes mintában ez az arány magasabb, 85,5 százalék. Az adatok értelmezésénél persze figyelembe kell

⁵ A vagyoni index a tartós fogyasztási eszközök összege, melyben minden egyes tartós fogyasztási cikk standardizálva szerepel. Ez biztosítja, hogy a ritka javak nagyobb súllyal szerepeljenek az összegben. A standardizált változók átlaga 0, szórása 1. A vagyoni-indexen így a nagy negatív értékek alacsony vagyoni státuszt, a nagy pozitív értékek magas vagyoni státuszt jelentenek.

venni, hogy sportklubokba járó fiatalokkal készült a kérdőív, így a sportolás elterjedtségéről az országosnál jóval kedvezőbb képet kapunk.

A teljes mintában tapasztaltnál sokkal gyakrabban járnak kocsmába vagy bárba a csepeli megkérdezettek: az előbbinél csak 14,8 százalék, utóbbinál 42,1 százalék látogatja ezeket a helyeket hetente többször. Diszkóba is gyakrabban járnak a Csepeliek, 47 százalékuk legalább heti egyszeri rendszerességgel. A teljes mintában ez az arány 20 százalék.

Könyvet a csepeliek 75 százaléka havi rendszerességnél ritkábban olvas, ebből 45 százalékuk soha. A teljes mintában ennél kedvezőbb a kép: 48, 6 százalék olvas csak havi rendszerességnél ritkábban, s 24, 3 százalék nem olvas egyáltalán.

Csoportos interjú, Csepel (írta: Hordósy Rita)

A budapesti székhelyű Csel-leng alapítvány önkéntesei, valamint a családsegítő néhány munkatársa 2002-ben hozta létre a MÉSE -Magyarországi Éjféli Sportbajnokságok Egyesülete- Csepeli klubját.

„A kiterjedt lakótelepeken nagyon kevés és behatároltak a szórakozási és szabadidős lehetőségek, tevékenységek. Célunk, hogy a hétvégén a fiatalok ne az utcán „csellengjenek”(15-25 évesek) és az alkohollal, kábítószerrel ismerkedjenek.” – írta az alapítás okait tudakoló kérdésünkre a Csepeli Családsegítő munkatársa, Szabó Levente.

„Fontosnak tartom megemlíteni azt a tényt, hogy a mi klubunk az egyetlen, amely szociális intézményben működik. Önkéntes segítőinket a szociális szakmára készülő hallgatók közül választjuk, lehetőséget biztosítva ezáltal a gyerekeknek, fiataloknak, a sportolási lehetőségeken túl, a "szakemberekkel" való egyéni beszélgetésekre. Az így felszínre került esetleges családi problémák, konfliktusok rendezésére, kezelésére a családsegítő családgondozói állnak rendelkezésükre.” – írta Szabó Levente.

A klub péntekenként van nyitva, hat órától éjfélig. Fő sportág a pingpong, de emellett lehetőség van dartsozni, csocsózni, társasjátékozni.

Ahogy Szabó Levente írta:

„A pingpong egy eszköz. Minden klub életében a tevékenység célja egyforma. Nevezetesen, hogy megvédje a fiatalokat a különböző devianciáktól.”

Az átlagos létszám 25-30 fő, voltak már 60-70-en is, a 15 főt tekintik kevésnek. A klubba a klubvezető szerint „...a hátrányos szociális helyzetű és a gyenge, vagy egyáltalán nem létező, szülői háttérrel és kontrollal rendelkező fiatalok látogatnak...”

Arra a kérdésre, hogy hogyan értékeli a klub szerepét az odajáró fiatalok életében, a csepeli klub vezetője azt mondta:

„A fiatalok szeretnek hozzánk járni. Kialakul bennük a hovatartozás érzése, megismerkednek a csoportdinamikai folyamatokkal, a pozitív megerősítések és minták hatására, elindul megrekedt szocializációjuk fejlődése. Néhány esetben a tanulmányi eredmények javulásáról is beszámolhatunk.”

Az interjú menete, tapasztalatok:

Mikor a Családsegítőbe értünk, nem voltak sokan, 10-15 gyereket láttunk itt-ott pingpongozni, beszélgetni. Az interjú alanyai hét, a klubba járó fiú. Közülük négy idősebb, 18 év körüli, illetve három fiatalabb, 14 éves. A négy idősebb fiú közül az egyik dolgozik, a másik három még szakmát tanul.

A csoportra jellemző egy erős belső konfliktus. A szembenállásnak a vélt oka a régiek illetve a később jöttek között húzódik. Ez a helyzet végigvonult az interjún, sokszor tematizálódott. Így is ültek le: tőlünk jobbra az „egyik csoport”, tőlünk balra a „másik”. A gyerekek egyik része egy skinhead társasághoz kötődik, ezért a feszültséget mint a romákkal való szembenállást fogalmazzák meg.

A bemutatkozó kör után azt kérdeztük tőlük, hogy mivel győznének meg minket arról, hogy ide érdemes járni.

- Jó időeltöltés, jó itt lenni. – Erre érkezett még az a kiegészítés az egyik fiútól, hogy ő csak azért jön ide, hogy ne legyen otthon. Arra a kérdésre, hogy miért pont a Családsegítőbe jön, azt válaszolta: „hogy ne legyek az utcán”.

Kérdeztük azt is, hogy vajon kitől tudnak a klubról.

- Többnyire egymásnak szóltak, hogy van egy ilyen lehetőség; osztálytársaktól, szomszédoktól tudták meg.

- Volt olyan, aki a családsegítő által szervezett programokon régóta részt vett és úgy került ide; ő hivatkozott a jó közösségre. Viszont azt is mondta, hogy ez már változott, illetve, hogy régebben sokkal jobb volt.

- „Nem voltak olyanok, akik szétszedték a pingpongütőt, lehetett rendesen pingpongozni. Normális emberek jártak ide.”

A következő blokk arról szólt, hogy mivel foglalkoztak péntek esténként a klubba járás előtt:

- Vegyes a kép: volt aki a klubba járás előtt otthon töltötte a péntek estéit, volt olyan is, aki diszkóba járt. Volt, aki az utcát járta, alumíniumot lopva a tetők alól. Egyik gyerek sem számolt be valamilyen közösséghez tartozásról, avagy családi programokról.

Ezek után arra kértük a résztvevőket, hogy soroljanak fel olyan tevékenységeket, amiben szívesen vennének részt együtt.

Miután az ötletek kimerültek, elkezdtük szűkíteni a kört, úgy, hogy ekkor már érvelni is kellett egyik vagy másik program mellett. Szempontként figyelembe kellett venniük a megvalósíthatóságot is. Végül is öt programot választottak ki, amelyet a legszívesebben csinálnának.

- A foci merült fel elsőként, aztán sorban a többi: bokszt, kajak, kenu, paintball, uszoda...

- Fontosnak tartottak többféle tábor felsorolni: kajak/kenu túra, bicikli túra, sáttábor. Jellemző, hogy a legtöbb dolog az elutazáshoz kötődik, nem valósítható meg a Családsegítő épületében.

- Az öt program, ami végül a sokból kiválasztottak:

- 1. paintball,
- 2. vizitúra
- 3. gokart
- 4. biciklis tábor
- 5. falmászás

- Ezek mindegyike valamely „külső” helyszínhez kötődik, nem a Családsegítőhöz és részben nem is Csepelhez; a két tábor hosszabb távollétet feltételez.

- A többi, felsorolt tevékenység, program közül utazáshoz kapcsolódó még: jégkorcsolyázni; uszodába menni; múzeumba, történelmi helyekre látogatni; hajós kirándulásra menni; tekézni; repülőről együtt ugrani; bunjee-jumpingolni; repülni; bobozni; horgászós tábort csinálni – a vizitáborral összhangban.

- Ami akár a családsegítőben is megvalósíthatónak gondoltak: focizni; zenélni; falat festeni; kártyázni; számítógépen játszani; ZORB-ozni⁶; vezetni tanulni; falat mászni; harcművészetet tanulni; boksizolni; filmklubot szervezni.

⁶ ZORB: nagy labda, amibe bele lehet mászni és lehet gurulni vele.

- A programokon nem igazán vitatkoztak egymással, nem volt olyan program, ami a felvetettek közül ne lett volna vonzó a számukra. Feltehetően a klub jellegéből adódóan főleg különböző sportokban gondolkoztak. Ezen kívül a filmklub és a múzeum látogatás merült fel igényként.

- Csak olyan dolgokon vitatkoztak, hogy vajon egyes programok megvalósításához mennyi pénz kell. Amikor ez nagyobb összegnek tűnt, többnyire azt mondták, ők áldoznának rá annyit – például a repülés, a paintball, a gokart kapcsán.

- „Én nem erről a családsegítőről beszéltem, hogy perpillanat az ő költségvetésükből legyen. Tudom, hogy ez a hely valahogy egy kicsit csöves meg minden. Ilyeneket persze, hogy nem lehet megvalósítani.” – mondta egyik interjúalanyunk arra reflektálva, hogy a legtöbb általuk felsorolt program anyagilag nem valósítható meg a klub keretein belül.

- Tisztában vannak vele, hogy a Családsegítő valóban nem tudja garantálni a nagyon költséges programokat. Voltak más ötleteik is arra nézve, hogy miként lehetne számukra hasznosabbá tenni a helyet:

- „Jó lenne, ha tovább volna nyitva?
- Egészen reggelig? Persze!
- Nem, mondjuk éjfélig, ahogy eredetileg volt.
- Igen, kurva jó lenne.
- Azért lenne jó, ha reggelig nyitva lenne, mert tegyük fel, hogy akik bejönnek és tegyük föl, hogy itt van a tél, nehogy magára maradjon és odafigyjon, hanem ha valami baja van, akkor mégis valahova tudjon menni. Szóval, ha valakivel valami történik.”

Megfigyelhető, hogy nagyon igénylik a beszélgetést, az odafigyelést, hogy foglalkozzanak velük. Minden gyerek kiemelte, hogy azért jó ide járni, mert lehet beszélgetni ezzel vagy azzal. Döntően a klubban dolgozó felnőtteket nevezték meg, mint jó beszélgető partnereket.

Egyikük így fogalmazta meg:

- „Miért jártok ide?
- Hogy ne legyek otthon.
- Hogy ne legyél otthon, de miért ide jársz?
- Hogy ne legyek az utcán.
- Mitől jobb itt lenni, mint az utcán?

- Hát... mert itt vannak haverok meg ilyesmi, tudok Viktorkával pingpongozni, csocsózni. (...) A Kati néni miatt, meg a – hogy hívják azt a szőke csajt – Petra, azzal is jókat lehet beszélgetni. Meg a Bantu testvér!”

Egy másik fiatalember nem magáról beszélt, hanem...

- „Sokkal jobb itt. Inkább ide kell őket téríteni, nem máshova. A mai világban vannak ilyenek, amiket hallok másoktól, hogy a 12 éves gyerek tekeri a dzsangát, az egész napja abból áll, hogy be van szívva és szét van esve. Inkább jöjjön ide le és pingpongozzon. Vagy valamelyikünkkel üljön le és beszélje meg a gondját, baját. Azzal könnyebb lesz.”

Az iskolai tanulmányaik célja jellemzően a szakma megszerzése, többen dolgoznak már. Arra a felvetésünkre, hogy nem tanulnának-e valamit együtt a többiekkel, egyértelmű nemleges választ kaptunk. Viszont a nyelvtudás fontosságát hirdató kérdéseink során kiderült, hogy ezt igenis lényegesnek tartják – ennek ellenére legfeljebb egy keveset beszélnek németül.

Miért fontos szerintük az idegen nyelvek ismerete?

- „Persze, azért, hogy az ember külföldön is tudjon vállalni munkát. Külföldi országok sokkal haladóbbak, sokkal fejlettebb ország, mint például Magyarország, ... Meg hogyha kimegyek Amerikába, háromszor annyit keresek ott, mint itt.”

- „Hogy ne itthon basszam a rezet, hanem hogyha tré van akkor el tudjak menni a picsába.”

- „Fontos. Kimennék például Amerikába valahová.”

- „Azért lenne jó tudni, mert a munkahelyhez alaptól kell egy nyelv”

Miközben azonban megfogalmazták, hogy jó lenne külföldön dolgozni a pénzkereset miatt, egyikük sem árult el nagyobb hajlandóságot a külföldre költözésre. Nyelveket sem igazán tanulnak.

Egyéb programok tevékenységek közül talán a televíziózás és a közös sörözés tűnik ki, ez jelent „alternatívát” az utcán csatangolással szemben. Nagyon sok időt töltenek tévénézéssel, nem specifikus műsorokat, hanem adott időben bármit megnéznek. Egyikük sem számolt be semmilyen sporttevékenységről vagy más külön elfoglaltságról.

- „Hétfégen mit csináltok?
- Sörözünk.
- ...
- Így hárman.”

Összegzés

Tapasztalataink szerint az ide járó gyerekek, fiatalok életében igen fontos tényező a Csepeli klub. Fontos nekik a sport, a rendszeresség, hogy van kivel beszélgetni. Fontos nekik az is, hogy eljárhatnak a versenyekre, ahol jelentős sikereket érhetnek el.

A klub segítői - a fiatal szociális munkások -, a klub vezetői is sokat jelentenek nekik, ezt szinte mindenki említette. Szeretik, hogy itt beszélgethetnek – van, aki meghallgassa őket – kapnak enni is, és hasznosan tölthetik el az idejüket.

Néhányan komoly gondnak látják, hogy a klub jellege néhány éve megváltozott, ám mégis eljárnak péntekenként.

Mint említettük, szívesen vennék, ha lenne lehetőségük táborozni menni együtt – akár a kajak, kenu, akár a horgászás, akár az otthontól való távolság miatt. Szeretnének egyéb, csak egy-egy délutánt igénybevevő eseményeket, amikor kimozdulhatnak Csepelről. Érdeklik őket az extrém sportok, a divatos hobbik. Lányokat nem sikerült kérdezni; egy lány csak az interjú első negyed órájában volt jelen.

Éppen azért, mert jelentős tényezőként jelenik meg a fiatalok életében a klub: fontos a hosszú nyitva tartás, a sok ennivaló, a sok kedves segítő. Érdemes volna több tábor szervezni – akár biciklivel, akár kajakkal vagy kenuval, akár gyalog, egy sátor tábor.

A focin kívül gyakorlatilag minden általuk preferált program magában hordozza a kimozdulást, a kiszakadást a jelenlegi környezetükből. Hangsúlyos, hogy ezeket a programokat szívesen csinálnák együtt, amellet is, hogy sok a belső feszültség közöttük, élesek az ellentétek. Érdekes az is, hogy az általuk megnevezett programok között több extrém sport is található, amelyek nagyon költségesek. Ez azt emeli ki, hogy feltehetően minél inkább olyan tevékenységeket végeznének, amelyek fokozott ingerrel, különlegességgel bírnak.

Bár ők szóban ragaszkodtak a minél extrémebb dolgokhoz (paintball stb.) feltehetően már ennél kevesebb extrémítással is jól éreznék magukat. (Itt kell megemlíteni, hogy az egyetlen, amitől legalábbis szóban elzárkóztak az a kirándulás, mint az önmagáért való gyaloglás). Valószínűleg már az is elmozdulás lenne, ha focizni el vinnék őket, de nem a környéken valamelyik szokásos helyükre.

A klub vezetőjét, Szabó Leventét kérdeztük arról is, hogy milyen terveik vannak a klubban:

„A klub a közeljövőben bővülni fog egy minifoci és egy kosárlabda pályával, veszünk még két darab kültéri pingpong asztalt, így 4-5 asztalon folyhat a játék egyszerre. A pályázati pénz elnyerésének köszönhetően sor kerül egy profi rexasztal megvásárlására is. Ezek a változások, újítások véleményünk szerint újabb fiatalokat fognak a családsegítőbe vonzani. Az "állandó emberek" között megfogalmazódott az igény, hogy más közös hétvégi programokat is tervezzünk, mint pl.: paint-ball, kajakozás, görkori, túrázások stb.”

Láthatjuk az interjúból is, hogy ezeknek a fiataloknak mindenre igénye van, ami a közösséggel együtt kimozdulást jelent: a focitól kezdve a mozin át a múzeumig. Úgy tűnik, hogy napjaikat elég ingerszegény környezetben töltik. Fokozott igényük van közösségre, közös élményekre, ahogy arra is, hogy felnőttekkel lehessenek, akik odafigyelnek rájuk. Ezeket a gyerekeket feltehetően legalább havonta ki kell mozditani a megszokott környezetükből, nyáron többször is, ahogy valószínűleg ebben a klubban kell legerősebben hangsúlyt helyezni a közösségépítésre.

Kérdőíves adatok elemzése, Csömör

Csömörön 21 kérdőívet vettünk fel, 2 készült a csepeli versenyen, a többi a csömöri klub foglalkozásán. 12 fiú (57,1 %) és 9 lány (42,9 %) töltötte ki a kérdőívet. A csömöriek átlagéletkora 13 év, alacsonyabb 3 évvel a teljes minta átlagéletkoránál.

Tevékenység

A megkérdezettek 85 százaléka általános iskolába jár, 15 százaléka középiskolás (összesen 3 megkérdezett). Túlkoros tanuló nincs a csömöriek között. Az alacsony átlagéletkorral magyarázható, hogy még alkalmi- vagy diák munkákat sem végez senki iskola mellett. A teljes mintában az iskola mellett dolgozók aránya 24 százalék.

Család és státusz

A megkérdezettek 62 százaléka él együtt mindkét szülőjével, az átlagos családnagyság 3 fő. Mindkét adat hasonlít a teljes minta arányaihoz. A szülők foglalkoztatottságát vizsgálva: 62 százaléknak mindkét szülője dolgozik, 7 válaszadó (33%) nem tudta, hogy mivel foglalkozik az egyik szülője vagy nem adott választ a kérdésre, s mindössze 1 esetben fordult elő, hogy az egyik szülő munkanélküli.

A tartós fogyasztási eszközök birtoklásával jellemzett vagyoni státusz szerint a pingpong-klubok teljes mintájánál a csömöri fiatalok családja magasabb státuszú. A vagyonindex 3,17-es értékű, a legmagasabb a pingpongklubok között. A család anyagi helyzetét is pozitívabban látják, mint a minta egésze: míg az összes megkérdezett 58 százaléka látja úgy, hogy a családja anyagi gondok nélkül él, addig a csömöriek 81 százalékára jellemző ez. Ez még akkor is magasabb, ha a 3 válaszadót, aki nem tudta megítélni a családja anyagi helyzetét alacsony szubjektív státuszúnak vesszük.

A válaszadók 62 százaléka kap otthonról zsebpénzt, átlagosan 1600 forintot. A zsebpénz átlagos értéke alacsonyabb, mint a teljes mintában tapasztalt 2350 Ft-os összeg, ami azzal az elméleti megfontolással magyarázható, hogy a nagyrészt általános iskolás válaszadók pénzügyeit még inkább a szülők kezelik.

Más pénzforrással csak 46 százalék rendelkezik, egy válaszadó kivételével, aki ösztöndíjat kap, mindannyian ünnepekkor kapnak kisebb-nagyobb összegeket a családtagjaiktól, átlagosan 4-5000 Ft-ot.

Az alábbi táblázatban három tartós fogyasztási cikkel való ellátottsággal hasonlítjuk össze a csömöri és a teljes mintabeli adatokat. (6. táblázat)

<i>Tartós fogyasztási eszköz</i>	<i>Rendelkezik vele (Csömör)</i>	<i>Rendelkezik vele (Teljes minta)</i>
Számítógép	91%	83%
Internet	81%	47%
Személyautó	91%	63%
Mosogatógép	62%	29%

6. táblázat

Jól látható, hogy a csömöri családok magas státusza nem csak index-számokban, hanem egyes fontos tartós fogyasztási eszközöknél is kitűnik. Különösen kiemelkedő a széles internetes ellátottság.

Szabadidős tevékenység

A csömöriek 95 százaléka hetente több alkalommal sportol, a teljes mintában ez az arány csak 78 százalék. Az átlagnál fiatalabbak járnak le Csömörrre, s mint a korábbi elemzésükben láttuk, a fiatalabbak gyakrabban sportolnak. A televíziót 81 százalék napi rendszerességgel nézi, az összes klubnál hasonló arányokat láthatunk. Számítógépezni viszont – a nagyobb ellátottságnak, s valószínűleg az iskolának is köszönhetően- 71 százalék naponta szokott, a teljes mintában csak 57 százalék használja napi rendszerességgel a komputert. 55 százalékuk hetente legalább egyszer olvas könyvet, a teljes mintában tapasztalt heti olvasási gyakoriság 42 százalék. A könyvolvasás a teljes mintát tekintve is inkább az általános iskolásokra jellemző. Mindössze 10 százalék nem olvas egyáltalán könyvet, ami a teljes mintában tapasztalt 24 százaléknál szignifikánsan jobb arány. A teljes mintánál gyakrabban járnak színházba vagy hangversenyre a csömöriek: 47 százalék legalább havi rendszerességgel a csömöri, 22,4 százalék a teljes mintában. Kocsmába 71 százalék egyáltalán nem szokott járni, 67 százalékuk buliba, diszkóba is havi rendszerességnél ritkábban vagy soha nem jár. Mindkettő jóval alacsonyabb a teljes mintában látható arányoknál, ami részben az alacsonyabb életkorra is visszavezethető, de a magasabb státusznak van benne szerepe.

Csoportos interjú, Csömör (írta: Vucskó Betty)

Csömör Budapest határában lévő kistelepülés, megfelelő infrastruktúrával, sportolási és művelődési lehetőségekkel. Önálló sportcsarnoka, felújított Művelődési Háza van, valamint tervezés alatt egy uszoda.

Igazi sporttevékenységként indult Csömörön az éjszakai pingpong. Az itteni klub 2004. január. 2-án kezdte meg működését a Petőfi Sándor Művelődési Házban. A kezdeményező egy helyi társadalmi szervezet elnöke, Mavrák Kriszta illetve alelnöke, Németh Károly, aki többször volt már tagja a Magyar Nemzeti Asztalitenisz válogatottnak. Németh Károly vette fel a kapcsolatot a kezdeményezés hazai atyjával, dr. Faragó Sándorral, aki támogatta az új klub létrehozását. A helyi önkormányzat vezetősége is hamar melléjük állt, támogatásukat biztosítva. A helyi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat vállalva a költségeket, a (prevención belüli) drogprevenciós programot is szervez a résztvevőknek. A pingpong illeszkedik a Művelődési Ház programjába, ahol a péntek este az ifjúságé: filmklub és egyéb szórakozási lehetőségek működnek. Az éjszakai játékot az időközben létrejövő Csömöri Asztalitenisz Klub Egyesület (CSAK) működteti.

Négy asztalon játszhatnak az érdeklődők, mellette lehetőség van más tevékenységbe is bekapcsolódni: darts, csocsó, társasjátékok állnak a részt vevők rendelkezésére, valamint meghitt beszélgetésekre is van alkalom.

Igazi családias légkör teremődik péntek esténként, mivel többször a szülők is ott maradnak. Több nemzedék játszik, kapcsolódik ki együtt.

A péntek éjszakai pingpong egyre népszerűbb, nem csak a sport szeretete, hanem a kialakult barátságok miatt is. A szervezők ezért a nyári szünetre is terveznek programot, egyhetes tábor keretében.

A rendszeres látogatók száma több mint 20 fő, ez alatt már kevésnek ítélik a résztvevőket, az eddigi legmagasabb létszám 72 fő volt.

Az interjú menete, tapasztalatok

Külön termet kaptunk a közös beszélgetésre, ahová nem szűrődött be a külső hangzavar. Nagy örömünkre nem volt nehéz rávenni a fiatalokat a részvételre. A beszélgetés menetére általánosan elmondható, hogy a résztvevők nyitottak voltak, érdeklődők és kreatívak Sokat nevetgéltek, de a szabályokat többnyire betartották, nem zavarták meg egymás gondolatmenetét.

Körbe ültünk és elkezdjük a beszélgetést egy rövid bemutatkozással. A 12 főből álló csapatban 10 fiú és 2 lány vett részt. A csoport homogénnek mondható, zöme egy általános iskolában tanul, 7. és 8. osztályosok (egy-egy 5., 6., illetve 9. osztályos volt). Többségük a helyi zeneiskola növendéke is.

Kérdésünkre, hogy miért jöttek a klubba, röviden válaszoltak: „pingpongozni és kikapcsolódni”.

A lehetőséget plakátokon látták, így terjedt el közöttük a hír. Két éve indult a klub, majdnem mindegyikük azóta jár ide. A később csatlakozók a barátaiktól, iskolatársaiktól hallottak a lehetőségről.

Fő tevékenységük péntek este a klubban a pingpongozás és a társasjáték.

Kérdésünkre, hogy a klubba-járás előtt mit csináltak esténként, nem sok variációt adtak: „tévéztem otthon”, „aludtam”. Az egyik fiú halkán megjegyezte, hogy szórakozni járt. Ez a helyi programok családi látogatását takarta.

Megkértük őket, hogy próbáljanak meggyőzni minket, mi is menjünk el a klubba, járjunk oda. A meggyőzés neme egyszerűséggel: „lehet pingpongozni”, „van zsíros kenyér”. További gondolkodásra serkentve őket, az előbbi válaszok újra elhangzottak, majd kiegészítették az ásványvízzel, társasjátékkal, további győzködés után mondták még a társaságot.

Miután meggyőztek, hogy jöjünk a klubba, kötetlenebbül beszélgettünk arról, hogy milyen a klub hangulata. Közmegegyezés: „jól érezzük magunkat”.

Bajnokságra nem mindenki megy el, aki kimarad, az nem is akar menni. A lehetőség mindenkinek adott. Nem fejtették ki, miért nem akarnak részt venni bajnokságon, csak feltételezni lehet visszafogottságukból, hogy talán pingpong tudásukat nem tartják még megfelelőnek.

Érdeklődtünk iskola utáni elfoglaltságukról is. A lányok táncolni járnak, a fiúk zömében sportolnak még az iskolában (foci, kézi- és röplabda). Többségben zeneiskolába is járnak, például dobolni, furulyázni illetve zongorázni.

Kíváncsiak voltunk, milyen programokat szeretnének péntek esténként még a meglévőkön kívül. A folyamatos közbeszólásokban mind felsorolták a már meglévő lehetőségeket: zsíros kenyér, pingpong.

Mivel egy elég széles kínálat már eleve adott a Művelődési Házban (pl. filmklub, koncertek, színházi előadás), így nehezebb volt a programokon kívül gondolkozniuk. Jellemző, hogy a helyszínen kívüli programok nem merültek fel elsőre, csak miután rákérdeztünk. Ennek vélhető oka lehet, hogy a család és az iskola biztosítja a kirándulásokat, táborokat vagy a nyaralást.

Az új programokat a sport és a szórakozás témakörébe lehet csoportosítani.

Sporttevékenységek:

- foci,
- kézilabda.

Szórakozás, szabadidő eltöltés:

- diszkó,
- külföldi koncert,
- mozi (Csömörön nincs mozi, de filmklub működik),
- vetélkedő (szellemi ki-mit tud).

A vetélkedő ötletgazdája így fejtette ki: „az a lényeg, hogy gondolkodni kelljen rajta”.

Idegen nyelvet mindenki tanul az iskolában, azon kívül nincs igényük rá. Az ötletekből hamar kifogytak. Megkértük őket, hogy szűkítsék a kört, közösen egyezzenek meg 3-4 féle programban, amit a többség szeretne.

Közmegegyezéssel kiválasztották:

- pingpong,
- tánc,
- kártya,
- foci.

A szellemi játék épp úgy hangsúlyos körükben, mint a sport. Hamar elfogadottá vált a kártya, főleg a pókerezés.

Összegzés

Látogatásunk során nem éreztük magunkat kívülállónak. Akit megszólítottunk, nagyon készséges és barátságos volt. Igazi családias jellege volt a klubnak, fiatalok és idősebbek együtt játszottak. A késői hazamenetel is meg volt szervezve, akiért nem jöttek a szülei, azt egy másik gyermek szülei vitték haza.

A klubvezető fő szempontként kiemelte a klub működésében, hogy az önkormányzat támogatása fontos, valamint „húzóerő Németh Károly asztalteniszező jelenléte”. A klub sikeres, sokan látogatják.

A két éve működő klub elérte kitűzött célját, igazi közösségi életet teremtve Csömörön. Tapasztalatunk szerint leginkább a felső tagozatos általános iskolások és szüleik látogatják a klubot. Érdekes lenne az idősebb korosztályt is becsalogatni, mivel nem tudni, ők mivel töltik szabadidejüket. A klub is heterogénebb, nyitottabb lehetne ezáltal.

A sportlehetőséget megfelelően biztosítják, de javasoljuk a klub helyszínén kívüli programok szervezését (kirándulás, tábor), mivel erre igény mutatkozott. A kutatás során megkérdezett fiataloknak nagy a mozgásigényük, melyet szintén ki lehetne szolgálni pl. egy futballbajnoksággal.

Véleményünk szerint érdemes lenne a település hátrányosabb helyzetű fiataljait megszólítani, személyesen megkérdezni, hogy megismerjék a pingpong klub nyújtotta lehetőségeket.

Kérdőíves adatok elemzése, Pécel

Pécelen 12 kérdőív került felvételre, csak fiú válaszadóink voltak. Az átlagéletkor nem különbözik a teljes mintától: 16 év, a legfiatalabb válaszadó 12, a legidősebb 20 éves.

Tevékenység

A 12 válaszadóból 4 nem jár iskolába, 3 középiskolás és 5 általános iskolás került be a mintába. Az iskolába nem járok itt is mind idősebbek 18 évnél. A 8 iskolásba járóból ketten túlkorosak: arányaiban a túlkorosság nagyobb, mint az egész mintában, de az alacsony elemszám miatt a különbség nem szignifikáns.

A mintában 3-an dolgoztak, közülük egyvalaki dolgozott iskola mellett, a másik két megkérdezett már nem járt iskolába.

Család és státusz

A megkérdezettek 64 százaléka együtt lakik a szüleivel. Az átlagos családnagyság 3,85, magasabb, mint a teljes mintában tapasztalt 3-as átlag, a különbség nem szignifikáns.

A státuszt mérő indexen a péceliek -2,87-es átlagpontszámot értek el, ami az átlagnál alacsonyabb státuszt jelez. A családja anyagi státuszát a péceli válaszadók több mint a fele, 54,5 százalék jónak ítélte meg, azaz úgy látják, pénzügyi gondok nélkül élnek. A teljes mintában hasonló arányt látunk: összesen 58 százalék látja hasonlóan családja anyagi helyzetét.

Zsebpénzt otthonról 83 százalék kap, átlagosan 3000-3500 Ft között, ami magasabb, mint a teljes mintában tapasztalt összeg, de az eltérés nem markáns. A válaszadók több, mint a felének van máshonnan is pénze, mint a zsebpénzből: 3-an dolgoznak, 2-en családtagoktól kapnak ünnepi alkalmakra pénzt.

Egyes tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottság:

<i>Tartós fogyasztási eszköz</i>	<i>Rendelkezik vele (Pécel)</i>	<i>Rendelkezik vele (Teljes minta)</i>
Számítógép	64%	83%
Internet	27%	47%
Személyautó	55%	63%
Mosogatógép	18%	29%

7. táblázat

Az átlagosnál egy kicsit rosszabb a Péceliek ellátottsága, de a különbség az alacsony elemszám miatt nem szignifikáns. (7. táblázat)

Szabadidős tevékenység

Legnépszerűbb tevékenységek a sportolás és a tévézés, a megkérdezettek egyaránt 70 százaléka napi rendszerességgel végzi ezeket. Számítógépezni naponta a válaszadók 60 százaléka szokott. Kirándulni a válaszadók fele havi rendszerességnél ritkábban szokott. Színházba, koncertre csak nagyon ritkán járnak, 75 százalék soha nem jár. Kocsmába a válaszadók fele egyáltalán nem jár, 33 százalék csak havonta egyszer. 54,5 százalék soha nem olvas könyvet, ami mindenképpen rosszabb arány, mint a teljes mintában a nem olvasók 24,3 százaléka.

Csoportos interjú, Pécel (írta: Antal Tibor)

A klub a Péceli Ifjúságért Alapítvány kereteiben működik. Dr. Horváth Mária gyermekorvos ismerte fel, hogy a fiatalok számára mennyire nincs lehetőség a szabadidő hasznos eltöltésére, sportolásra. A cél itt is hasonló, mint a többi klubnál: „értelmes időtöltést szervezni a csellengő fiataloknak”, melyet elsősorban a hátrányos helyzetű rétegeknek szánnak.

A gyermekorvos összehozott egy lelkes kis segítő csapatot, mely megszervezte, hogy az iskolában péntek és szombat éjjel pingpongmérkőzéseket rendezzenek. Mára már a foci vált meghatározóvá, a pingpong „csak a harmadik helyen van.” – Írta kérdésünkre a doktornő. Bár a Holdsugár mozgalom szempontjából nem elsődleges tényező, hogy hányan járnak oda fiatalok, mégis meglepő, hogy egy kis községben akár 60-70 fiatal is betér sportolni vagy csak beszélgetni egy-egy hétvégén.

A sport melletti egyéb tevékenységek: a társasjáték, színház, kirándulás és nyári tábor. – Válaszolta Dr. Horváth Mária. De pénteken szinte csak fociznak. Szombaton pingpong, kosár, és csak fél pályán a foci.

A klubvezető fontosnak tartja, hogy „a felügyelő felnőttek között nagyon jó emberi kapcsolat alakult ki. Jó a munkamegosztás, állandó a gárda, de mindig van egy-egy új csatlakozó. A felnőttek nem egyszerűen felügyelnek, de próbálják nevelni is a gyerekeket.”

A sport mellett szerepet kap a társas együttlét is; „Sokszor egészen komoly beszélgetések alakulnak ki az étkezőben, melyek során megismerjük a gyerekek világlátását, véleményét. Gyakran parázs viták alakulnak ki, néha még komoly társadalmi kérdések is előkerülnek.”

A klub szerepe a település életében: „csepp a tengerben.” – Véli a doktornő, de az odajáró fiataloknak fontos, hogy itt lehetnek. Terveik az elkövetkezendő egy évben: „Kicsit a kultúrát becsempészni az életükbe. Nyár elején közös kirándulás Visegrádra a gyerekekkel és az összes segítővel. Négy napos nyaralást szervezünk a Tisza-tóra.”

Az interjú menete, tapasztalatok

Az klubban lévő gyerekek (meg három-négy felnőtt) épp fociztak, 15-20-an lehetek. A klub vezetője, és egy önkéntes fogadott bennünket. Rövid beszélgetés után összehívtak nekünk nyolc srácot (lányok ugyanis nem voltak), és felmentünk egy öltözőbe elkészíteni az interjút. Az interjúalanyok fele nyolcadik, kilencedik osztályba járt. Volt még egy fiatalabb, harmadik osztályos fiú. A többi három srác sem töltötte be huszadik életévét. Volt köztük, aki már a klub fennállása óta ide jár, volt aki most jött először. A csoport jókedvű, nevetgélő tagokból állt. Közeli ismerősök voltak valamennyien.

A bemutatkozó kör után azt kérdeztük tőlük, hogy mivel töltik itt az idejüket.

- Focizunk. – Hangzott egyértelműen a válasz mindenki szájából. Majd előkerült – további kérdezgetésekre – a szombatonkénti pingpong, a darts és a csocsózás, ha korábban érkeznek.

Kérdeztük azt is, hogy mikor jönnek, meddig maradnak, és mennyien szoktak lenni.

- A legtöbben már nyitásra, nyolcra itt vannak, bár mondták többen, hogy az érkezés változó, kiyszámíthatatlan, de addig maradnak, amíg bírnak, amíg végképp elfáradnak, és még vannak emberek. Általában sokan jönnek, de egyre csökkenő a létszám. Egy roma srác megjegyezte: „Megjöttek a cigányok, kevesen lettek.” Erre nevetés tört ki. Az ott dolgozók is említették, hogy van egy „kemény mag”. Huszonöt év feletti roma férfiak. Ők nagyon nehezen kontrollálhatóak. „Pár hónapja egyre több cigány fiatal és nem fiatal kezdett lejárni a klubba, ezért a nem cigány fiatalok fokozatosan elmaradoztak.”

Érdekelt minket az is, hogy milyen programok helyett járnak ide. Mivel töltötték a péntek és szombat estéket az előtt, hogy a klubba jöttek.

- Lógtunk. Buliztunk. – Volt a válasz. A csavargást, házibulikat és diszkózást reggelig majdnem mindenki említette. Volt, aki néha azért otthon is töltötte estéit.

Arra a kérdésre, hogy innen elmennek-e még csavarogni, vagy bulikba, mindössze egy valaki válaszolta azt, hogy „néha, legföljebb szombaton.” A többiek válasza egybehangzóan: „Á, megyünk haza aludni. Nem bírjuk azért. Ki lehet itt hamar fáradni.”

Kérdeztük tőlük, hogy minket mivel győznének meg, miért jó ez a klub, miért érdemes idejönni.

- Erre már több válasz is született. Például finom a zsíros kenyér, a limonádé. Sokat lehet tanulni, mert vannak nagyon jó focisták Pécelen, akik szintén ide járnak. Lehet társasjátékozni és

kártyázni. Jó a társaság. Összegyűlnek a haverok, mindenki ismer mindenkit. Különben is „unalmas mindig a buli.”

Azt is kérdeztük, hogy ki miért jött ide, és honnan tudták, hogy létezik ez a klub.

- Egybehangzóan mindenki a sportot mondta az első kérdésre, azon belül is a focit. Semmi mást nem említettek ezen kívül. Arra a kérdésre ki, hogyan tudta meg, hogy működik ez a klub, a válaszuk az volt, hogy mindenki a másikat hívta, egymásnak szóltak. Barátok, osztálytársak, rokonok beszéltek rá egymást, hogy érdemes eljönni.

A válaszok után megkértük őket, mondják el milyen programokon szeretnének még így együtt részt venni. Ötleteiket felírtuk egy nagy papírra, majd ezekből ki kellett választaniuk hármat, amivel mindenki egyetért.

- Először diszkót és uszodát mondtak, de lassan önmagukat terelték a realitások felé, és megvalósítható ötleteket kezdtek bekiabálni. Például, hogy legyenek új labdák, mert a régiék már kopottak. Valamint legyen jobb kaja. Ezzel is egyetértett mindenki. Legalább párizsi. „Jobb a párizsi, mint a zsíros kenyér.” Valaki megkérdezte, hogy focin belül lehet-e programot mondani. Nehezen tudtak elszakadni a témától. Problémaként említették, hogy ritkán van foci bajnokság. Nagyon jó lenne, ha gyakrabban kerülne megrendezésre ilyesmi. Mondták még az evőversenyt, a jobb kajánál maradva „Jobb kaja kell. Jó kajával kell evőversenyt csinálni. Rossz kajából nem lehet sokat enni.” Említették a röplabdát, a bulit, a filmeket, és hogy lehessen itt tv-t nézni, de ez utóbbi vitát váltott ki. Valaki azt mondta, ő otthon is tud tv-t nézni, volt aki viszont azt: „Ha itt lenne tv, akkor ide jönnék tévézni.”

Az idegen nyelvre feltett kérdés is kisebb vitát szült. Három nyelvet neveztek meg, amit tanulni szeretnének, a cigányt, az angolt és a románt. Volt, aki felháborodva kérdezte, hogy miért kellene nyelvet tanulni az iskolai kereteken kívül, ott bőven elég. De volt, aki arra panaszkodott, hogy ő németül kell, hogy tanuljon, pedig angolt szeretne.

Zenét szeretnének hallgatni, „legalább foci közben szólhatna a zene”, de beismerték, hogy ez irreális, mert már így is szóltak a környékeliek, hogy túl nagy a hangzavar.

Mivel szinte mindenből a focira, legalábbis a sportra lyukadtak ki, megkérdeztük azt is, milyen sportokat szeretnének még.

-Elhangzott a kézilabda, a kosárlabda, a bokszt, a röplabda, és a biliárd.

A felsorolt ötletekből végül hármat kellett közös megegyezéssel választaniuk. Ezek a következők lettek:

- evőverseny,
- biliárd és
- röplabda

A röplabda ugyan nem volt egyhangú döntés eredménye, de a harmadik kiválasztott tevékenység lett. Valamint egy másik sport, a biliárd. Ez teljesen egyhangú szavazást kapott. Mindenki nagyon egyetértett vele. A biliárd ugyanakkor közelebb is áll az eredeti elképzeléshez, mint a foci. Ugyanis azért találták ki a pingpongot, mint a klubok fő jellegzetességét; mivel nincsen benne testi kontaktus. Nem szül annyi agressziót, mint például a foci.

Az evőversennyel is egyetértett mindenki. Noha nagyon hálásak azért, hogy itt enni is kapnak, azon kívül, hogy itt lehetnek és focizhatnak, szeretnének valamivel jobbat kapni. A párizsit említették sokan, mint jelentős minőségi előrelépést a vacsora terén. Az itteni étkezés nagyon központi helyet foglalt el az interjú során. Ez volt az első válasz arra a kérdésre, hogy miért jó ez a klub, majd még e téma több helyen is előjött; legyen jobb, legyen evőverseny...

Mindenesetre a három kiválasztott program, és a felsoroltak közül is valamennyi a klubhoz, a csarnokhoz kötődik. Egyáltalán nem kerültek szóba olyan programok, amiket nem itt szeretnének csinálni. Kérdésünkre említették ugyan, hogy voltak nyaralni, ezen a vonalon mégsem mentek tovább. Voltak már közösen színházban, de ezt az interjú során nem említették.

Összegzés

Az egész interjúból azt lehetett egyértelműen leszűrni, hogy a sport (kiváltképp a foci) teljesen kielégíti a klubból elvárt igényeiket. A foci központi program, s így központi témává is vált. Ugyanakkor az evésről is nagyon sokat beszéltek. Ez volt a másik fő irányvonal. A másik kettő program – amit említettek – szintén a sportra vonatkozik. Ezek közül a biliárdot mindenképp ki kell emelni, egyrészt jellegénél fogva, másrészt azért mert ezért mindenki nagyon lelkesedett. Új foci illetve röplabda kisebb költségvetésből is megoldható, de jobb étel nagyobb mennyiségben, és egy biliárdasztal jelentős költségekkel jár. Pályázatokat, vagy egyéb alternatív pénzforrást feltételez.

A péceli klub egy jól működő intézmény, noha az utóbbi időben néhányan elmaradoztak a régi tagok közül. Ezt valamiképpen orvosolni érdemes. A konfliktusok egyik megoldása lehet egy házirend megfogalmazása, magatartási kritériumok meghatározása és betartatása.

A pingpong teljesen háttérbe szorult, a foci abszolút dominál. De alapvetően ez a program is teljesíti feladatát; becsalja, itt tartja a gyerekeket. Ha őket ez érdekli – márpedig ezt megkérdőjelezni nem lehet. Bulizni, csavarogni jártak előtte, de most itt vannak, és sportolhatnak. Ezek után pedig úgy elfáradnak, hogy nem sok kedvük marad már a további, más jellegű éjszakai elfoglaltsághoz.

Érzékelhető vágyuk a megértés és beszélgetés egymás között, valamint a felügyelő felnőttekkel. A gyerekek kimondott vágya: enni és sportolni. És ha nincsenek épp a pályán, akkor esetleg biliárdozni is.

Kérdőíves adatok elemzése, Pócsmegyer

A pócsmegyeriekkel 11 kérdőív készült. 9 fiú és 2 lány válaszadó volt. Az átlagéletkor a teljes mintánál 1 évvel alacsonyabb, 14,82. A legfiatalabb válaszadó 10 éves, a legidősebb 18.

Tevékenység

A megkérdezettek közül 4-en (36,4 százalék) általános iskolába, 7-en középiskolába (63,6 százalék) járnak. Túlkoros diákok nincsenek a pócsmegyeriek között. Iskola mellett hárman dolgoznak, egy válaszadónak van csak állandó munkahelye.

Család és státusz

A megkérdezetteknek mindössze 33 százaléka, 11 emberből 3 él együtt mindkét szülőjével, ami szignifikánsan alacsonyabb, mint a teljes minta 64 százalékos aránya. A csonka családok magas arányára az alacsony elemszám miatt nehéz statisztikai magyarázatot adni. Csak egy esetben tudjuk, hogy haláleset miatt nem teljes a család. Az átlagos családnagyság 3 fő, s nem különbözik a teljes minta átlagától. A megkérdezett 11 embernél csak 5-nél fordult elő, hogy mindkét szülő dolgozott. Azon családok között, ahol nem dolgozik az egyik vagy mindkét szülő 2 esetben az édesanya háztartásbeli, 2 esetben pedig GYES-en van. Az alacsony foglalkoztatottsági mutató ellenére a státuszt mérő vagyonindex az átlagnál nem sokkal kisebb, -0,7. A többség úgy gondolja, hogy a családjá anyagi gondok nélkül él (6-an a 11-ből), 3-an gondolják, hogy kisebb anyagi gondokkal küzdenek, s ketten nem tudják eldönteni milyen a családjuk anyagi helyzete. Az alacsony elemszám miatt nem szignifikánsan, de a teljes mintánál pozitívabban ítélik meg családjuk anyagi helyzetét.

A megkérdezettek közül 6-an kapnak zsebpénzt, nincsen kiugró érték, heti 1000 és 2500 forint között kapnak. Az zsebpénz átlaga 1450 Ft, alacsonyabb, mint a teljes mintában látott 2350 Ft.

Más forrásból 4 válaszadónak van jövedelme, hármuknak munkából. Állandó fizetést csak egyikük kap, a többiek 1000-3000 forintért végeznek alkalmi munkákat. Az alacsony zsebpénz átlag és a kiegészítő jövedelmek szerkezete (nincsen külső családi támogatás) alapján azt a következtetést hozhatjuk, hogy a családok anyagi helyzete rosszabb, mint a teljes minta átlaga. A tartós fogyasztási eszközökkel való ellátottság nem erősíti meg ezt az elképzelést, de nem is cáfolja meg: bár számítógépe gyakorlatilag mindenkinek van, internettel már csak kevesek rendelkeznek, személyautóval a mintaátlaggal megegyező arányban, a magas vagyoni státuszt jelző mosogatógéppel egy emberen kívül senki sem. (8. táblázat)

Tartós fogyasztási eszköz	Rendelkezik vele (Pócsmegyer)	Rendelkezik vele (Teljes minta)
Számítógép	90%	83%
Internet	40%	47%
Személyautó	64%	63%
Mosogatógép	10%	29%

8. táblázat

Szabadidős tevékenység

A pócsmegyeriek többsége, 62 százalék (11-ből 6 ember) hetente legalább egyszer sportol. A televíziót a válaszadók kétharmada napi rendszerességgel nézi, közel kétharmaduk dvd-t és videót is néz hetente. A számítógép-használat is rendszeres tevékenység, több mint kétharmad hetente többször használja a komputert. Színházba, koncertre csak havi rendszerességnél ritkábban jutnak el a pócsmegyeriek, 3-an soha nem járnak. Kocsmába, bárba háromnegyedük havi rendszerességnél ritkábban jár (11 emberből 8, akik közül 5 egyáltalán nem megy kocsma). A könyvolvasás is népszerű tevékenység, a mintaátlagnál gyakrabban olvasnak: 37 százalék (11 emberből 4) naponta, míg a teljes mintában ez az arány csak 24,3 százalék.

Csoportos interjú, Pócsmegyer (írta: Lippényi Zoltán)

A Pócsmegyeri klub 2002-ben alakult a helyi művelődési házban, Karsai Gábor vezetésével. Az évek során stabil „törzsgárda” alakult ki, ami általában 10-15 résztvevőt jelent, de előfordult már olyan magas létszám is, hogy nem fért be mindenki a terembe. Pócsmegyeren – mint azt a klubvezető beszámolójából megtudtuk – nincsen társas kikapcsolódási lehetőség a fiatalok számára az éjszakai sportegyesületen kívül. A művelődési ház viszont sokféle lehetőséget biztosít a péntek este lejáráó fiataloknak: internetezni, pingpongozni, csocsózni, biliárdozni és az ottani könyvtárban olvasgatni egyaránt lehet. Egy hi-fi berendezés is a jelen lévők rendelkezésére áll.

Az interjú menete, tapasztalatok

Megérkezésünkkor 11-en voltak a klubban. A jelen lévők többsége Karsai Gábor szerint a klub nyitása óta rendszeresen lejár. A csoportos interjút egyórás ismerkedés után vettük fel, 9 résztvevővel (8 fiúval és egy lánnyal). A légkör kezdettől fogva oldott, családias volt, a fiatalok jól fogadták az interjúhelyzetet, figyeltek a kérdésekre, s reagáltak egymás válaszáira.

A bemutatkozás után arról kérdeztük őket, hogy miért érdemes ide lejárni?

„Jó a társaság”, említik rögtön, hiszen mindenki ismer mindenkit. Legtöbben már kisgyermek koruk óta Pócsmegyeren laknak, együtt nőttek fel. Páran osztálytársak voltak az általános iskolában, vagy jelenleg is azok a középiskolában.

„Más sportolási lehetőség nem nagyon akad Pócsmegyeren”, teszi hozzá az egyik fiú rögtön, csak egy focipálya. Egyesület jelenleg nem működik, csak az iskolában lehet versenyszerűen sportolni.

„Ide legalább nem engedik be a részegeket” – mondja egyikőjük. A rév környékén van a kocsmá, magyarázza, ott balhék is vannak néha. Karsai Gábor az interjú végeztével elmondta, a sportklub egyik nem titkolt célja Pócsmegyeren, hogy a fiataloknak alternatívát kínáljon a kocsmázással szemben.

Megkérdeztük, hogy ha nem itt vannak, akkor hova tudnának elmenni péntek esténként.

Az idősebbek Szentendrére járnak át, de elég ritkán. Budapestre még ritkábban mennek, mert a közlekedés a révvvel elég nehézkes.

„A Szigetről bulizni csak kocsival lehet kimenni” - mondja az interjú legidősebb, 18 éves résztvevője. „Pestre nincs értelme bemenni bulizni, mert mire odaérek, már indulhatok is haza, ha visszafelé el akarom érni a buszt” – mondja az egyik fiú.

Pócsmegyeren ritkán vannak rendezvények, évente kétszer tartanak koncertet a „pub”-ban (a helyi kocsmá-étterem). A legutóbbi koncertet fel tudják idézni, de más programra nem emlékeznek. Saját szervezésű tevékenységekre szívesen gondolnak vissza: előkerül egy emlékezetes szilvesztereste is. Egymás társaságában szoktak sátorozni, nyáron sütni, valamint focizni.

Kíváncsiak voltunk, hogy milyen programokra járnának szívesen.

Hamar konszenzus alakult ki közöttük: nyárra közös sátorozást szeretnének – amit eddig minden évben terveztek, de sohasem sikerült megvalósítani –, állandó programként szívesen járnának capoeira és egyéb keleti harcművészeti edzésre. Régebben ugyanis volt Pócsmegyeren karate edzés, de sajnos megszűnt – emlékeznek vissza. Később kiderült az interjú során, hogy a nyelvtudás a társaság többsége számára nagyon fontos érték, sokan szívesen járnának akár különórákra is az általuk tanult nyelvekből.

Kérdeztük tőlük, hogy milyen tevékenységeket végeznek a szabadidejükben, milyen zenét, tévéműsorokat szeretnek.

A tévézés és a számítógépes játékok mindenkire jellemző és gyakori időtöltés. Jelenleg a Maffia nevű játék a legnépszerűbb a csapatban, néha közösen is játsszák. A tv-ben leginkább a rajzfilmeket szeretik nézni, néhányan sorozatokat is néznek. Hármuknak van otthon internet hozzáférése, ők sokat szoktak szörfözni a világhálón. Mindenki említ egy-egy hobbit, amit szeretnek, a kép elég vegyes: van aki gördeszkázik, más vívni tanul, focizik, gitározik. Van olyan is, akinek a hobbjá „a tévézés, az alvás és a focizás”. A szabadidős tevékenységek, hobbik többsége nem Pócsmegyehez kötődik, a pingpongon kívüli sport is Szentendréhez vagy Budapesthez.

Rákérdeztünk, hogy milyen idegen nyelveket tanulnak vagy szeretnének tanulni.

A legtöbben a német és az angol nyelvet tanulják. A nyelvtanulás fontosságával tisztában vannak. Sokaknak okoz problémát, hogy a középiskolában nem folytathatták azt a nyelvet, amit általános iskolában tanultak. Az is problémaként merül fel, hogy nem választhatják ki azt a nyelvet, amit szeretnének tanulni. A nyelvtanulás fontosságáról, az egyik fiú - akinek már van nyelvvizsgálata, s jelenleg a másodikat tanulja tagozatos gimnáziumban - így nyilatkozott: „16 éves vagyok, s már azt hallom, hogy csak az kap majd munkát, aki tud nyelveket. Mi lesz később?” A nyelvtanulás a külföldi lehetőségek és az elhelyezkedés szempontjából is fontos. A külföldi tanulási vagy munkalehetőség két-három embert érdekelne.

A beszélgetés során kiderült, hogy azoknak, akik nem terveznek továbbtanulni, a nyelvtanulás is kevésbé fontos. Ők különóra sem szeretnének járni szemben azokkal, akiknek célja a felsőfokú végzettség.

Mivel foglalkoznak és mik a terveik?

Az interjúban résztvevők közül mindannyian ingáznak Pócsmegyerről. Van, aki Budapestre jár be minden reggel, van, aki csak Tahitótfalura. A csoportból csak egy ember dolgozik rendszeresen: a szakmunkásképző iskola mellett szakmai gyakorlat formájában egy közeli ABC-ben. A többiek közül egyvalaki általános iskolába, heten középiskolába járnak.

Majdnem mindenki vállalt már diákmunkákat (szórólapozás), vagy nyaranként dolgozik. A munka kapcsán is közös élményre asszociálnak: a Duna idei áradására emlékeznek vissza, mikor nem kellett iskolába járniuk és együtt pakolták a homokzsákokat.

Iskola utáni terveik nagyon eltérőek: egyik fiú célja az egyetem, más pedig még egy szakmát szeretne tanulni, de olyan is akad, aki focista akar lenni.

A társaság megosztott abban, hogy itt maradnának-e Pócsmegyeren, ha önállóak lesznek. Van aki mindenképpen maradna, s a távmunkában reménykedik. Mások biztosan elmennének. Sok munkalehetőség ugyanis nincsen a faluban, ebben az interjú résztvevői mind egyetértettek.

Összegzés

A pócsmegyeri fiatalok életében fontos szerepet tölt be a klub, leginkább azért, mert összetart egy már kialakult baráti társaságot. A gyermekkori kortárscsoport ugyanakkor nem zárult be, egy pár éve Pócsmegyerre költözött fiút is be tudtak fogadni maguk közé. A pócsmegyeri klub jellegzetes fiú baráti csoport a nagy életkori különbségek ellenére, de nem ölt banda jelleget, részben a klubvezető külső kontrollja miatt. Csak pár lány volt lenn megérkezésünkkor, ők hamar távoztak, de előtte is inkább elvonulva beszélgettek egymással.

A pócsmegyeriek szeretik a falujukat, de tisztában vannak azzal, hogy milyen kevés lehetőség van itt. A csoportban részt vevőkről semmiképpen nem lehet azt állítani, hogy kallódó fiatalok lennének: a többség tevékeny, kialakult véleménye és elképzelése van a világról, s a terveiket, céljaikat is meg tudják fogalmazni. A kreativitásuk abban is megmutatkozik, hogy saját versenyeket is szerveznek egy-egy péntek este. A klubban láthatóan nagyon jól érezték magukat az ott lévők, konfliktust nem tapasztaltunk.

A szüleik tudják, hogy hol vannak a srácok. Előfordul, hogy ők is lejönnek ide – mondta Karsai Gábor. A klubvezető elmondta, hogy sajnos kevés anyagi forrással rendelkeznek. Egyedül ő foglalkozik péntek esténként a fiatalokkal, s örülne, ha kapna segítséget.

Úgy értékeljük, hogy a pócsmegyeri klub nagyszerűen látja el feladatát, tölti be hiánypótló szerepét. Egyedüli probléma, hogy csak péntek esténként van, a hétköznapiak során nincsen

Pócsmegyeren olyan társas szórakoztató vagy fejlesztő, szervezett elfoglaltság, mely lekötné a fiatalokat. Ilyen programokra pedig lenne igényük, s ezt ki is fejezték az interjú során.

Az elvándorlásig vezető folyamat már minden interjúalany életében elkezdődött a napi rendszeres ingázással. Ez a folyamat hosszú távon és tömeges mértékben ismétlődve a kistelepülés leépülését eredményezi. A rendszeres programok jobban Pócsmegyerhez kötnék a fiatalokat.

Kérdőíves adatok elemzése, Szentendre

Szentendréről három forrásból rendelkezünk adattal: kétszer kerestük fel a klubot, s a csepeli versenyen is vettünk fel kérdőívet. Összesen 22 kérdőív készült a szentendrei klubba járókkal.

Az átlagéletkor 16,27 év, a válaszadók életkora 14 és 22 év közé esik.

Tevékenység

A szentendreiek közül 23 százalék általános iskolába, 64 százalék középiskolába jár és 14 százalék (3 ember) már nem iskolás. Az iskolába nem járók közül csak egy fiatalabb 17 évnél, ő dolgozik. Az iskolába járók közül 4-en túlkorosak, ketten középiskolások és ketten általános iskolások. A 21 százalékos túlkorossági ráta az átlagos 14 százaléknál magasabb, de a 6 százaléknyi elérés nem szignifikáns.

Az iskolába járók közül 30, 8 százalék dolgozik, többen, mint az egész mintában, ahol ez az arány 24 százalék. A nem tanulók között egy ember kivételével mindenkinek állandó a munkája.

Család és státusz

Válaszadóink 59 százaléka lakik együtt a szüleivel, az átlagos családnagyság 3,72. Annak ellenére, hogy sokan nem élnek együtt mindkét szülővel, az átlagos családnagyság szignifikánsan magasabb, mint a teljes mintában. A válaszadók szüleinek foglalkoztatottságát nézve: a szülői tevékenységre csak a válaszadók kevéssel több mint a fele válaszolt, akik között 86 százaléknak dolgozott mindkét szülője, s 14 százaléknál csak az egyik szülő. Olyan nem volt, akinek mindkét szülője munkanélküli lett volna. A szentendrei foglalkoztatottsági adatok magasabbak, mint a teljes mintában, melyben az esetek 75 százalékában mindkét szülő aktív, s 20 százaléknyi esetben inaktív vagy munkanélküli az egyik szülő. Az anyagi státusz is magasabb, mint az átlag: a vagyon-index értéke 2,1-es a szentendreiek körében. A család anyagi státuszát is pozitívan ítélik meg: 65 százalék szerint a családjuknak nincsenek anyagi gondjai, s 20 százalék válaszolt úgy, hogy éppen, hogy kijön a család a rendelkezésre álló jövedelméből. Zsebpénzt 59 százalék kap, átlagos értéke 1400 forint, ami alacsonyabb ezer forinttal, mint a minta átlaga, ugyanakkor 60 százalékuknak van máshonnan pénze, míg a teljes mintában ez az arány csak 45 százalék. A zsebpénzen kívül más bevételi forrással rendelkezők többségnek (70 %) munkából van pénze, ösztöndíjat csak egy ember kap. Az összes szentendrei közül 22, 7 százalék rendelkezik munkajövedelemmel, a teljes mintához hasonlóan.

A szentendreiek magasabb státusza jól látszik a kiválasztott tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottságban. (9. táblázat)

<i>Tartós fogyasztási eszköz</i>	<i>Rendelkezik vele (Szentendre)</i>	<i>Rendelkezik vele (Teljes minta)</i>
Számítógép	100%	83%
Internet	57%	47%
Személyautó	81%	63%
Mosogatógép	38%	29%

9. táblázat

Szabadidős tevékenység

A szentendreiek inkább az otthoni tevékenységeket végzik szabadidejükben, leszámítva a sportolást, amit 60 százalékuk minden nap gyakorol. A teljes mintának csak 47 százalékára jellemző ez. A színházba, koncertre járás nem jellemző, 85 százalék havi rendszerességnél ritkábban jár, a teljes mintában ez az arány 77 százalék. Moziba közel kétharmaduk havi rendszerességnél ritkábban jut el. Televíziót 95 százalékuk naponta néz, ami kimagasló aránya a többi klubhoz képest is, a teljes átlag 78 százalék. Dvd-t vagy videót négyötödük néz legalább hetente egyszer, ami szintén jóval nagyobb arány, mint a teljes mintában tapasztalt 73,5 százalék. A számítógéppel való teljes körű ellátottság tükröződik a számítógép-használat gyakoriságában is: a szentendreiek 80 százaléka heti többszöri rendszerességgel ül le a számítógép elé, kicsit magasabb arányban mint a teljes mintában.

Kocsmába, bárba 60 százalék soha nem jár, a teljes mintában ez 53 százalék. Könyvolvasás szempontjából a heti többszöri rendszerességgel olvasók aránya Szentendrén magasabb, mint a teljes mintában (50 százalék szemben 36 százalékkal), ugyanakkor 30 százalékuk soha nem olvas könyvet, ami viszont rosszabb, mint a teljes minta 24, 8 százalékos átlaga.

Csoportos interjú, Szentendre (írta: Lippényi Zoltán)

A szentendrei klub Dr. Faragó Sándor javaslatára 2001 szeptembere óta működik. A péntek esti foglalkozásoknak a Barcsay János Általános Iskola ad otthont. A szentendrei kezdeményezés célja, hogy az ottani fiatalok számára legyen egy alkohol és drogmentes találkozóhely, ahol ingyenes sport és egyéb szabadidős programokon vehetnek részt. A klubot vezető Jakab Péter szerint a Magyarországi Éjféli Sportbajnokság Egyesület programja a helyi fiatalok életében biztos pont és értelmes kikapcsolódás, s a tévhittel ellentétben nem kábítószeresek találkozóhelye. Átlagosan 35 – 40 fő szokott lejárni, a 10 ember már kevésnek számít.

A foglalkozás este 8-tól éjfél-egyig tart, lehetőség van pingpongozni, kosárlabdázni, csocsózni, nyáron kispályán focizni. Alkalmakként kézműves foglalkozások is vannak, de a

program egyértelműen a pingpong körül szerveződik. A szentendreiek rendszeres résztvevői az egyesület bajnokságainak, sokan profi szinten is üzik az asztaliteniszt.

A Barcsay Jenő Általános Iskola egy lakótelep központjában helyezkedik el. Innen járnak a legtöbben, de rendszeresen érkeznek a környező kisebb településekről is érdeklődő fiatalok. Az iskola előcsarnokában állítják fel a pingpongasztalokat, s a csocsóasztalt, itt van lehetőség szendvicseket és üdítőt fogyasztani. Az iskola tornatermében lehet kosárlabdázni is.

Az interjú menete, tapasztalatok

A klubot két alkalommal, egyhónapos eltéréssel kerestük fel, s mindkétszer készítettünk csoportos interjút. Először kevesen voltak lenni, s főleg új résztvevők. A második alkalommal már olyanokat is sikerült az interjúba bevonnunk, akik a kezdetektől rendszeresen részt vettek a pingpongklub életében. Az első interjú 7 fiatallal készült, akik mind részt vettek a második interjúban is, ahol összesen 12 résztvevő volt. A továbbiakban a második interjú tapasztalatait ismertetjük, mert teljesebb képet kaptunk belőle a vizsgált kérdésekről.

Az interjúban részt vevő fiatalok két klikket alkottak.

Az egyik csoportot a jelenleg is a Barcsay iskolába járókból állt, akik főleg hetedikesek és nyolcadikosak, sokan osztálytársak is, s két hónapja látogatnak le péntek esténként, de azóta rendszeresen. Csak egyikük járt már tavaly is kosarazni. Ők leginkább pingpongozni szoktak. A pingpongklubról azt gondolják, hogy azt a Barcsay iskola szervezi.

A másik társaságot a kezdetektől ide járó, idősebb, főként már középiskolás fiatalok alkotják. Ők már nem pingpongoznak és kosárlabdáznak, leginkább csocsózni szoktak.

A két csoport az interjúhoz kialakított körnél egymástól elkülönülve ült le. Az interjúban 4 lány és 8 fiú vett részt.

Megkérdeztük tőlük, hogy miért fontos számukra a klub, miért járnának le szívesen?

A leggyakoribb válasz, hogy itt tudnak találkozni a haverokkal, s nincsen más program ilyenkor Szentendrén. „Otthon pedig unalmas.” – mondja az egyik fiú résztvevő. A pingpongot és a kosárlabdát szeretik, de egyikük sem üzi versenyszerűen ezeket a sportokat, s nem is tartoznak ahhoz a társasághoz, akik csak kosárlabdázni illetve focizni járnak le péntek esténként. A klub fontos pont az életükben, a Barcsayban tanulók vissza szeretnének járni azután is, hogy befejezték az általános iskolát. A régebbiek is szinte mindig lejárnak, de ha van más

programlehetőség, akkor inkább azt választják. Nem a sport, inkább a barátok társaságában eltöltött idő fontos mindenki számára, mondták az interjúalanyok.

Érdeklődtünk, ha nem ide járnának le, akkor mivel töltenék a péntek estéiket?

Szentendrén szerintük nincs semmilyen program, ami lekötné őket. Szentendre kulturális rendezvényei ezt a korosztályt nem mozgatják meg. Egyikük a Malom nevű helyet említi, ahol szerinte csak inni lehet. Budapestre a fiatalabbak ritkán járnak, néha mozizni vagy iskolán kívüli különóra. A fővárosba csak az idősebb csoport jár be szórakozni, szintén nem túl gyakran. Bulizni nem nagyon jár senki, ha nem jönnek le a klubba, akkor többnyire számítógépes játékkal vagy televízió-nézéssel töltik idejüket.

Következő kérdésünk az volt, hogy milyen programokat szeretnék, mire járnának el szívesen?

A felvetett ötletekről szavaztak az interjú résztvevői, s az alábbi két program volt a legnépszerűbb:

- 1, számítógépes játék bajnokság, hálózatra kötött gépekkel
- 2, közös filmnézés

Felvetődött még, s mindenki támogatta azt az ötletet, hogy legyen egy hifi berendezés a pingpong klubban, amin zenét lehetne hallgatni, s az idősebbek javaslatára egy új csocsóasztalt is megszavaztak, mert a jelenlegi szerintük már nagyon rozoga. Páran olyan programokat is támogattak, melyek nem a péntek estéhez kötődnek: mint a közös kirándulás vagy biciklitúra. Az idősebbek bulikat is szerettek volna itt péntek esténként, de nem a pingpongosokkal. „Te mégis kivel buliznál itt?” – kérdezte tőlünk az egyik régebb óta lejáró fiú. Azt tapasztaltuk általában, hogy a két csoport a saját társaságával szeretne inkább közös programokat.

Olyan helyet szeretnék többen Szentendrén, ahol jó zene szól, van csocsó, billiárd, rendes kiszolgálás és „nincsenek balhék”. „Nem kocsmá kell, hanem rendes szórakozóhely a fiataloknak” – mondja egy középiskolás fiú.

Érdeklődtünk a szabadidős tevékenységeikről is, ezek közül a leggyakoribb a televíziózás és filmnézés. A fiúk számítógépes játékokat is szeretnek játszani, s mivel szinte mindenki rendelkezik internettel, a Messenger programmal a barátok egymással is szoktak beszélgetni. Moziba ritkán járnak

A sportolás nem annyira jellemző, bár fiatalabb korukban több résztvevő is rendszeresen járt edzésre. Iskolai sportolásban vesznek részt többen, s a Barcsayba járók többsége sítáborban is volt. A kosárlabda mellett a tenisz és a biciklizés népszerű.

Érdeklődtünk jövőbeni terveikről is.

Az interjúban részt vevő általános iskolások közül már mindenki tudta, hogy hol fog továbbtanulni. Sokan tanulnak tovább nyelvtagozatos gimnáziumban, többen fognak a közeljövőben nyelvvizsgázni. Az iskolai nyelvoktatással nagyon elégedetlenek, többen is járnak különóra. A fiatalabbak esetében még nagyrészt a szülői akarat irányítja az életpályát, ezzel is magyarázható, hogy körükben nem talákoztunk határozott elképzelésekkel, célokkal. Az idősebbek között a mihamarabbi munkavállalás és önállósodás terve volt hangsúlyos, s nem a továbbtanulás.

Összegzés

A szentendrei az egyik legnagyobb klub, természetes, hogy eltérő életkorú, érdeklődésű fiatalok járnak le, akik nem alkotnak egységes csoportot. Az elkülönülés a térben is megjelenik: a kosárlabdázók főleg középiskolások, s a tornateremben töltik az időt, a meccsek között is. A Barcsayba járók egy asztalnál szoktak pingpongozni, vagy egy padon ülnek és beszélgetnek. Az egyesületbe járó pingpongozók is egymással szoktak játszani, másik asztalnál. A közös tér nagy, így mindenki megtalálhatja benne a helyét és az általa kedvelt elfoglaltságot. Olyan közös programot, mely az egész társaság számára megfelelő, nehéz lenne szervezni, ugyanakkor érdemes lehet olyan állandó lehetőség biztosítása, mely többek számára is használható, mint például egy hi-fi berendezés.

Érdemes a péntek estéken kívül is programokat, pl. kirándulást szervezni, mert érdeklődés van rá, illetve a lejáró fiatalok idejébe is belefér egy-egy ilyen.

Kérdőíves adatok elemzése, Újpest

Az Újpesti klubban 2 megkeresésen és a versenyen összesen 17 kérdőív készült. A válaszadók átlagéletkora 17,8 év, azaz az újpestiek átlagosan több, mint egy évvel idősebbek, mint a teljes minta átlaga. A megkérdezettek 59 százaléka fiú, 41 százaléka lány. A legfiatalabb válaszadó 14, a legidősebb 25 éves volt. Újpesten a 18 évnél idősebbek aránya elég magas: 23 százalék idősebb 18 évnél, míg a teljes mintában csak 10 % idősebb ennél az életkornál.

Tevékenység

Általános iskolába 35 százalék jár, 41 százalék középiskolás, s 24 százalék nem jár már iskolába. Az iskolába nem járók mind idősebbek 18 évnél. Csak két válaszadó bizonyult túlkorosnak az életkora és a jelenlegi osztálya alapján a 13 iskolába járó válaszadóból, arányaiban a túlkorosság nem nagyobb a teljes mintában tapasztalható értéknél (14 %).

A megkérdezettek 54 százaléka dolgozik valamilyen formában. Az iskolába járók közül 4-en (40 százalék) dolgoznak, ami magasabb, mint a teljes mintában tapasztalható 24 százalékos arány, ugyanakkor az újpesti minta idősebb, s a munkavégzés itt minden esetben alkalmi munkát jelent a tanulók esetében. Az iskolába nem járók közül mindenki dolgozik.

Család és státusz

Az újpestiek közül majdnem mindenki együtt lakik mindkét szülőjével (91 százalékuk), ami magasabb érték, mint az összes klub adatait tartalmazó mintában tapasztalt 64 százalékos átlag. Az átlagos családnagyság 2,78, nem különbözik szignifikánsan az összes megkérdezett tartalmazó mintától. A szülői munkaerő-piaci aktivitás Újpesten nem tér el a teljes sokaságban látható eloszlástól: a válaszadók 71 százalékánál mindkét szülő dolgozik, 21 százaléknál csak az egyik szülő, míg csak 1 embernek munkanélküli vagy inaktív mindkét szülője.

A tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottságból számított vagyoniindex értéke 0,61, azaz nem különbözik szignifikánsan az átlagtól, az újpestiek sem nem szegényebbek, sem nem gazdagabbak, mint általában a éjszakai sportbajnokságokon résztvevő fiatalok családjai. Az Újpestiek kétharmada úgy gondolja, hogy a családja anyagi gondok nélkül él, s csak egyharmad érzi úgy, hogy éppen kijönnek a pénzükből. Az anyagi helyzet szubjektív megítélése szintén nem különbözik szignifikánsan a teljes minta átlagos önbesorolásától.

Az újpestiek közel háromnegyede rendszeresen kap zsebpénzt, átlagosan heti 2500-3500 Ft-ot. A zsebpénz mellett kétharmaduknak van pénze más forrásból, majdnem mindenkinek

munkákból. A „mellékes” pénz összege nagyon különböző, a pár ezer forinttól 40-50 ezer forintig terjed. Ösztöndíj és családtagok segítsége nem jellemző.

Tartós fogyasztási eszközökkel való ellátottság:

<i>Tartós fogyasztási eszköz</i>	Rendelkezik vele (Újpest)	Rendelkezik vele (Teljes minta)
Számítógép	94%	83%
Internet	59%	47%
Személyautó	70%	63%
Mosogatógép	6%	29%

10. táblázat

Az újpestiek a teljes mintához hasonló arányokat mutatnak. A számítógéppel, internettel és személyautóval való ellátottság kicsivel jobb, de a különbség elhanyagolható. A mosogatógép, mint a magasabb státuszt jelző tartós fogyasztási eszköz hiánya nem feltétlenül jelent alacsonyabb státuszt, mert a többség lakótelepi lakásban lakik, ahol nem minden esetben lehet mosogatógépet beszerezni. (9. táblázat)

Szabadidős tevékenység

Az újpestiek legkedveltebb tevékenysége a sportolás. 82 százalékuk legalább hetente néhányszor, ebből 35 százalékuk minden nap sportol. A sportolás gyakorisága hasonló, mint a teljes mintában. A televízió-nézés és a számítógép-használat az Újpestieknél is jellemző: 76,5 minden nap végzi ezeket a tevékenységeket. A számítógépezés esetében ez az arány szignifikánsan nagyobb, mint a teljes mintában, ahol csak 57 százalék használ komputert nap mint nap. Színházba 70 százalékuk havi rendszerességgel ritkábban jár. A könyvolvasási gyakoriság nem követi a teljes mintában tapasztalt eloszlást: az újpestiek 53 százaléka legalább heti egyszeri rendszerességgel olvas (a teljes mintában: 42 százalék), s csak 29,4 százalékuk olvas havi rendszerességnél ritkábban vagy soha (teljes minta: 48,6 százalék).

Kocsmába, bárba 30 százalékuk hetente legalább egyszer ellátogat, de 59 százalék havi rendszerességnél ritkábban vagy soha nem jár kocsmába, bárba. Az összes megkérdezett között ezek az arányok 24,3 és 62 százalékok, nem különböznek szignifikánsan az újpesti arányoktól.

Csoportos interjú, Újpest (írta: Demeter Endre)

Az Újpesti klub 1998-ban alakult, s talán szerencsésebb elnevezés lenne Káposztásmegyeri klubként emlegetni, mivel az állam-szocialista idők egyik legkésőbb épült lakótelepének Közösségi Házában működik. Maga a lakótelep egy zárt egységet alkot, így nem meglepő, hogy a gyerekek valamennyien a lakótelep lakói, vagy egykori lakói közül kerülnek ki. Mint megtudtuk, egy átlagos estén körülbelül 30-an szoktak betérni.

A klub létrejöttét a helyi önkormányzat is támogatta, így nem kell fizetnie a terembérletért a Közösségi Ház számára. A kezdetektől fogva a klub legfontosabb célja a drogprevenció volt, s ennek megfelelően a 16-22 éves korcsoportot tekintették célcsoportnak. Mára ez mind alsó, mind felső irányba kitolódott, s a 12-14 évesek éppúgy megfordulnak a klub programjain, mint a 25-28 évesek.

Érdekességnek tűnik, hogy a fiatalok mellett a 40-50 éves korosztály is képviselteti magát, első látogatásunkkor ott tartózkodott több apuka, valamint a klubot önkéntesen segítő felnőtt férfi. Az idősebb korosztály nő tagjainak egyetlen képviselője pedig részállásban dolgozik a klubban. A hely családiasságát jól jellemzi, hogy a lent lévő gyerekek között találtuk a klubvezető két lányát is.

Az Újpesti klubba a fiatalok pénteken és szombaton is betérhetnek hivatalosan este nyolctól éjfélig, ám szigorú keretek között nem egyszer hajnali 2-3 óra tájt is nyitva tart még a hely.

Pingpongozni egyszerre négy asztalon lehet az előadóban, de szükség esetén egy ötödik is felállítható az előtérben. A sportok közül így nem csoda, hogy a pingpong emelkedik ki, amit a különböző elért eredmények is bizonyítanak. Emellett a klubban lehetőség van még csocsózni, dartsozni, asztali hokizni, sakkozni, ezek közül - látogatásaink alapján - a darts tűnik a legnépszerűbbnek.

A sportolási lehetőségen túl hangsúlyt helyeznek a társas együttlésre is, melynek a helyszíne elsősorban a társalgó, ahol a szervezők frissítőt és szendvicset biztosítanak a betérőknek. A társalgóban mindig találunk beszélgető embereket, de találkozhatunk itt kártyázókkal, zenét hallgatókkal. Egyik látogatásunk alkalmával épp születésnapi bulit tartott a társaság.

A hely szellemisége felett egy 11 pontú házirend öröködik, mely mindenki által látható helyen van kifüggesztve. Tartalmazza a belépés és a klub elhagyásának feltételeit is, a klubban tanúsított kizárással járó magatartásokat, a berendezéssel kapcsolatos anyagi felelősségvállalást, a helységek használatát (ebből kiemelkedik a konyha használata, ahová csak szervező léphet be.). Ám a legfontosabb mégis, hogy a házirend keményen tiltja, hogy a klubban alkoholt vagy bármilyen drogot fogyasszanak, vagy ezek hatása alatt lévők bejöhessenek. A cigarettával

kapcsolatban elnézőbbek, ennek élvezetét a klub területén tiltja, de a Községi Ház előtt lehetővé teszi. A házirendet keményen betartatják, amely konfliktusok esetén iránymutatást ad. Az elmúlt évek alatt nagyon ritkán, de akadt már kizárás, mely házirend nélkül nehezen lett volna igazolható.

A klubnak vannak külsős programjai is. Így szerveznek kirándulást, kerékpártúrákat, teremlabdarúgást, barlangtúrákat. De ilyen program a nyílt nap is, mikor a nyár elején egy hétvégére a klub kiköltözik a Községi Ház előtti térre, s megjelenik az egész lakótelep előtt.

Ez azért is fontos, mert kezdetekben a klub és környezetének kapcsolata nem volt harmonikus, ám mára már elfogadták a környéken lakók a klub létét. A vezetőségnek nagyon jó kapcsolata van mind az önkormányzattal, mind a rendfenntartókkal, de a helyi galerikkal is, akik közül többek betérnek a klubba, és itt a helyi normák között működnek.

Az interjú menete, tapasztalatok

Újpesten az interjú felvételének érdekében kétszer jártunk kint. Az első alkalommal meglehetősen kevés gyerek tartózkodott a helyszínen, ezért a klubvezető tanácsára 11 óráig vártunk a csoportos interjú megkezdésére. Addig kérdőíveket töltöttünk ki az ott lévőkkel, valamint próbáltuk felvenni a klub ritmusát: beszélgettünk, játszottunk. Ám jelentősen nem változott a létszám, így arra az elhatározásra jutottunk, hogy egy új időpontban visszatérünk, amikor nem csak a keménymaggal lesz alkalmunk csoportos interjút készíteni. Mindenesetre ekkor is nagyon hasznos személyes beszélgetéseket folytattunk azzal a 4 lánnyal és 7 fiúval, akikkel kérdőívet is kitöltöttünk.

Sajnos a második alkalommal sem volt nagy a létszám. Hatan voltak kaphatóak arra, hogy részt vegyenek a csoportos interjúban, amire a társalgóban került sor. A kevés gyerek miatt a klubvezetőnek sem volt más elfoglaltsága, mint beülni a csoportba, mely szituációt nem lehetett elkerülni, lévén a társalgó nyitott tér. Mindenesetre a kialakult helyzetben elég nehéz volt a gyerekeket „kinyitni” és a klubvezető összefoglalói mögé nézni.

A 6 interjúalanyunk közül 5 fiú volt (ez kicsit rosszabb arány a lányok szempontjából, mint ami első ottlétünkkor). Korcsoport szerint ketten bőven 20 felettiek voltak, míg hárman 18-20 éves kor közöttiek, a legfiatalabb interjúban résztvevő, a 16 év körüli lány. A csoport gyakorlatilag két társaságra volt bontható korcsoport szerint, a fiatalabbakra (4 fő), akik jobban ismerték egymást, és az idősebbekre. A résztvevők közül hárman már dolgoztak, mint szakmunkások, míg hárman tanulók voltak, bár közülük az egyik fiú inkább minősül iskolakerülőnek, mint iskolába járónak.

(Mivel az első alkalommal több hosszabb, négyszemközti beszélgetést is folytattunk, így azok tapasztalatát a csoportos interjú kiegészítéseként, alátámasztásaként az alábbiak során felidézzük.)

A bemutatkozó kör után arra kértük interjú alanyainkat, vegyenek rá minket arra, hogy járjunk mi is a klubba. Itt az interjú részt vevők azt domborították ki, hogy ez egy baráti társaság, ahol jó a hangulat. Az egyik idősebb interjú alany azt említette, hogy értelmesen el lehet itt tölteni az időt, nem csak „szétcsapod” magad és bulizol. Erre természetesen a klubvezető is ráerősített, részletesen ismertetve a klub működésének prevenciós jellegét.

A személyes beszélgetések során nagyobb hangsúlyt kapott a társaság mellett a klub fő tevékenysége, a pingpong, de említésre került a darts és a kártyázás is. A beszélgetések alapján úgy tűnik, hogy a fiatal fiúk számára a társas élmény elsősorban máshonnan ismert haverjaikhoz, barátaikhoz kötődik, akikkel itt jól tudják magukat érezni, míg az idősebb korosztályba tartozók és a lányok elsősorban a klubban kialakuló közösséget tartják vonzónak. Az interjú és a beszélgetések során is többen említették, hogy a klubban nem csak barátságok, hanem szerelmek is szövődnek, sőt van olyan kapcsolat is, melyben már gyermek is született, s néha-néha vele jönnek el a szülők.

Emellett említették az ingyen szendvicseket és szörpöt, mely szintén fontos vonzereje a klubnak, s ottléteink alatt szemmel láthatóan jól fogyott mindkettő.

Ezek után azt tudakoltuk, hogy ők hogyan jöttek le először. A legfontosabb itt az ismeretségi háló, gyakorlatilag mindenkit valamelyik ismerőse, barátja invitálta a klubba.

- „Nekem is a haverok mondták, hogy van ez!”, ahogy egyikük említette.

Nagyon fontosnak tűnnek a lokális kapcsolatok, interjúalanyaink közül többen a klubvezető házában laktak. A beszélgetések során is mindössze egy ember mondta, hogy ő egyszer csak benézett, mert érdekelte, hogy mi zajlik benn. Mindenesetre úgy tűnt, hogy ő eléggé marginális helyzetű a közösségen belül.

Arról, hogy a baráti társaságukkal miért járnak a klubba, és miért nem más tevékenységet folytatnak a következőket tudtuk meg: egyrészt elég nehezen lehet mobilizálni a baráti társaságot, mert mindig mindenkinek más igénye van, mást akar csinálni. Másrészt azok az alternatív szórakozási formák, melyeket például a kérdőívben felsoroltunk, a társaság jelentős részének nem vonzó alternatíva (diszkó, kocsma), vagy nem elérhető a számukra (mozi, színház, koncert). A beszélgetések során több fiatalabb fiú pedig azt említette, hogy máshol nem tud mit kezdeni az energiáival..

Amikor arról érdeklődtünk, hogy régebben mit csináltak, amíg nem jártak a klubba, elég kevés konkrét választ kaptunk. Otthoni filmnézés, diszkó, buli, ivás, szívás merültek fel. Hiányzott a rendszeresség, a tervezettség az életükből. Inkább csak a viccelődés szintjén kerültek említésre, bár az egyik idősebb srác egyfajta keserű nosztalgiával, mint elvesztegetett időre emlékezett vissza a régi péntek és szombat estékre.

Az interjú ezen pontján értünk el oda, hogy összeszedjük milyen tevékenységekben vennének még részt a klubban. A személyes beszélgetések során már kiderült, hogy azok, akik elsődlegesen a pingpong miatt járnak nem igényelnek más tevékenységet. Míg akik a közösséget keresik itt, azok jól meghatározott keretek között bármilyen ötletüket megvalósíthatják: szülinapozás, lap-topozás, stb.

Ennek tükrében talán nem meglepő, hogy tényleges igényeket csak hosszas poénkodás után soroltak fel az interjú alanyok, természetesen kori sajátosságuknak megfelelően a viccelődés középpontjába a szexualitás állt.

„Legyen gruppensex!” – ez volt az első programajánlat.

Ám a tényleges ötletelés során más helyekkel szemben kevésbé voltak kreatívak az újpestiek. Bár ebben talán az interjú szituáció is közrejátszott, hiszen a klubvezető is csoporttagként vett részt, ami gátja lehetett az ötletek szabad szárnyalásának. A következők merültek fel: zenehallgatás, foci, biciklizés, kondi, úszás, strandra járás, sörözés, biliárd, darts, videózás, táborozás, kirándulás külföldre, sütés/főzés.

A programok jelentős része nem megvalósítható a klub falai között, azaz nem a helyszínhez kötődnek. Tehát a fiatalok nem a péntek, illetve szombat esti klubéletet akarják színesíteni, hanem a klubon kívüli közösségi élményekre vágynak. E közösségi élmények megszervezéséhez viszont nem rendelkeznek megfelelő forrásokkal, készségekkel, ezért örülnének a külső segítségnek. Fontos még megjegyezni, hogy ezek a programok mind a mozgással kapcsolatosak, amire nagy igénye lenne a korosztálynak. Az interjúk és a személyes beszélgetések alkalmával is egy immobil életmód rajzolódott ki.

A programok egy másik része viszont olyan tevékenység, mely rendszertelenül, de előfordul a klubban. Ezek rendszeresebbé tétele az odajárókon múlik.

Tehát a felmerülő ötletek közül a hely sajátosságait figyelembe véve mindössze két új ötlet tűnik megvalósíthatónak, az egyik a biliárd, a másik a sütés/főzés. A sörözés nem tartozik ide, mivel a hely szelleme fölött örökös házirend egyértelműen rögzíti, hogy alkoholt fogyasztani nem lehet a klubban, sőt alkoholos befolyás alatt nem látogathatóak a programok. Ezzel

természetesen az interjúalanyok is tisztában voltak. Ehhez hasonlatos a sütés/főzés, azaz a konyha használata, mely a házirend szerint a vezetők privilégiuma. Így a klub jelenlegi kereteivel egyedül a biliárd lenne összeegyeztethető, mely ugyanakkor nagy valószínűséggel nem emelné jelenősen a klub vonzerejét.

Összegzés

Kutatásunk során a 8 éve működő Újpesti klubról az a vélemény alakult ki bennünk, hogy ez egy „bejáratott” hely, kialakult és megszilárdult értékrenddel, működési elvekkel, programstruktúrával. Az idők során létrejöttek olyan gyakorlatok, melyek átvétele talán máshol is hasznos lehet. Ilyen a házirend, mely lehetővé teszi a szervezők és a gyerekek egységes és drasztikus fellépését a nem megengedhető magatartást tanúsítókkal szemben. Szintén fontos a környezettel tudatosan kialakított viszony, melynek ápolására is hangsúlyt fektetnek: kiépült kapcsolat van a lakótelepi rendőrőrssel; évente nyílt napot tartanak, mikor mindenki szeme láttára folyik a klubélet, csökkentve ezzel a környéken lakók idegenkedését.

Emellett mind a pingpongnek, mind a többi programnak jól átgondolt szerepe van a klub életében. Egyértelmű a pingpong primátusa, sőt kimondott cél, hogy a tehetségesebb gyerekeket az éjszakai sportolásból átvezessék a nappali sportolásba, erre több sikeres példa is akad az elmúlt évekből. A többi program inkább a klub életének színesítését szolgálja, igazán jelentős hangsúly nem tevődik rájuk, nem kívánnak sem túrázó klubbá, sem csocsó szalonná válni. Épp ezért a klub vezetése elsősorban a jelenlegi működési rendet szeretné fenntartani, a programlehetőségek további bővítését nem tekinti céljának. És ez nem is szükséges.

Nagyon fontos a klub drogprevenciós jellege, ott jártunkkor is többször szóba került a drog, a droghasználat. Ezzel kapcsolatban fontosnak tartjuk kiemelni a klub gyereket elfogadó, de a drogot és a kábítószeres életformát élesen elutasító attitűdjét.

A kutatás tapasztalatai

A klubok mindegyike sikeresnek mondható, nagy számú hátrányos, a drognak és egyéb ártalmaknak kitett gyereket, fiatalot vonzanak, s kötnek le. Sikerük egyik legfontosabb oka, hogy az utóbbi másfél évtizedben minimálissá zsugorodott az ingyenes tömegsportolási lehetőség, főként az iskolákon kívül. Ebből a szempontból fontos, hogy vannak olyan klubok, melyekbe főleg azok a fiatalok járnak, akiknek az iskolához fűződő viszonya problematikus. A sportolási lehetőség megteremti annak lehetőségét is, hogy a fiatalok barátokkal, ismerősökkel találkozzanak, sőt az esetek többségében ez nagyobb vonzerőt jelent a klubba járóknak, mint maga a pingpongozás.

A klubok jellemzése szempontjából két lényegi elemet emelhetünk ki. Az egyik a klub helyszíne, s a klub körüli miliő, míg a másik a klubot szervezők személye. Ezek azok, melyek alapvetően meghatározzák a klub lehetséges és tényleges fejlődési irányát.

Meglátásunk szerint a klubok előtt két út áll:

Az egyik, hogy minél inkább közösségi helyekké alakuljanak. Mint ilyenek, azt a célt tűzhetik maguk elé, hogy az odajárók számára minél tartalmasabb programokat (szolgáltatásokat) kínáljanak, s létrehozzanak és fenntartsanak egy olyan közösséget, mely a rászoruló fiatalok számára egy háttérként jelenthet, s mint ilyen, bizonyos lelki és szociális biztonságot nyújthat. Az erre való igény elsősorban abból eredeztethető, hogy gyakorlatilag megszűntek azok a befogadó (nem valamilyen ideológia mentén szerveződő) ifjúsági szerveződések, amelyeknek célja lokális közösségek szervezése.

A másik út, hogy a klubok nagyjából a jelenlegi kereteik között, a most ellátott funkcióikat látják el a későbbiekben. Ez azt jelenti, hogy nem a már most odajárók közösséggé szervezését tekintik elsődlegesnek, hanem a klub fenntartását, azaz a sportolási lehetőség, s ezáltal egy „értelmesebb” péntek, szombat esti elfoglaltság biztosítását. Ez az igény az ingyenes, de szervezet tömegsportolási lehetőségek beszűküléséből származtatható.

A két út elég nehezen összeegyeztethető, elsősorban a klubok szűk erőforrásai (helyszín, szervezők), valamint a szociálpszichológia és a csoportdinamika törvényszerűségei miatt. Nehezen összeegyeztethető azért, mert egy közösség építése során más jellegű kiadások merülnének fel, mint a klub jelenlegi fenntartása esetén. A csoportdinamikából kifolyólag más hozzáállást igényel a közösségformálás a meglévő tagokból, avagy a létszámbővítésre való

törekvés. Az előbbihez közös, sporton kívüli tevékenységeket kell szervezni, míg utóbbihoz a sportolási lehetőség színvonalát kell megtartani, vagy emelni.

A második esetben arra lenne érdemes hangsúlyt helyezni, hogy miként lehet azt elérni, hogy a gyerekek „önjáróvá” váljanak. Azaz, amennyiben nem a pingpong az elsődleges vonzerő számukra, hanem a közösség és az alternatív program, akkor képessé kell tenni őket, hogy önállóan megteremthessék ezeket saját maguk számára. Kutatásunk alapján úgy tűnik, hogy e tekintetben a klubba járó fiatalok jelentős része rendkívül nagy deficittel rendelkezik. Alapvető kérdés, hogy a jelenlegi közösség fejlesztése, mint irány választása nélkül egy klub képes-e ezen a helyzeten változtatni.

Épp ezért lenne nagyon fontos, hogy a klub egyfajta becsatornázó, habilitáló szerepet töltsön be. Erre lehet példa, mikor az éjszakai sportolás a nappali sportolás felé vezető lépcső a pingpong iránt elkötelezett gyerekek esetében. A közösségi élményt keresőknél lényeges lenne, hogy olyan ifjúsági szervezeteket ismerhessenek meg, melyek célja a fiatalok közösségeinek szervezése.

Kérdőív

Demográfia, család:

1. Kérdezett neme: 1. fiú 2. lány

2. Hány éves vagy? _____

3. Hányadik osztályba jársz? _____ 99 - nem jár iskolába

4.1 Melyik iskolába jársz?

1. - általános 2. - szakiskola 3. - szakközép 4. - gimnázium

4.2 Magántanuló vagy?

1. igen

2. nem

5. Melyik pingpong klubba jársz?

6.1 Szüleiről szeretnék kérdezni:

	Együtt élsz vele?	Hány éves?	Mivel foglalkozik?
6.1.1Édesanyja	1 - igen 2 - nem		
6.1.2Édesapja	1 - igen 2 - nem		

6.2 Kivel élsz még együtt? (ELŐSZÖR KÉRDEZZÜNK NEVELŐSZÜLŐT, MAJD TESTVÉRT
LEGIDŐSEBBTŐL A LEGFIATALABB FELÉ.)

	Együtt élsz vele?	Hány éves?	Mivel foglalkozik?
6.2.1	1 - igen 2 - nem		
6.2.2	1 - igen 2 - nem		
6.2.3	1 - igen 2 - nem		
6.2.4	1 - igen 2 - nem		
6.2.5	1 - igen 2 - nem		

7. Van-e otthon saját szobád?

1. igen, van

2. nincs, tesó(i)mmal van közös szobám

3. nincs, szüleimmel van közös szobám

4. szüleimmel, testvére(i)mmal van közös szobám

5. egyéb: _____

8. Mennyire vagy elégedett a lakással, amiben laksz?

Nagyon elégedetlen 1 2 3 4 5 nagyon elégedett

9. Mennyire vagy elégedett a környékkel, ahol élsz?

Nagyon elégedetlen 1 2 3 4 5 nagyon elégedett

10. Van-e a családotoknak... ?

	Igen	nincs
10.2 Számítógépek		
10.3 Internet elérések		
10.4 Mobiltelefon		
10.5 Televíziók		
10.6 DVD, videó lejátszók		
10.7 személygépkocsok		
10.8 Fényképezőgép, videokamera		
10.9 HI-FI berendezés		
10.10 Mosógép		
10.11 Mosogatógép		

11. Hetente mennyi zsebpénzt szoktál kapni?

_____ Ft-ot

12. Mire szoktál költeni a pénzedből?

13.1 Van-e máshonnan pénzed (mint a zsebpénzből)?

1. igen ->

13.2 honnan? _____

13.3 Általában mennyi pénzed van a zsebpénzen kívül? _____ Ft

13.4 Mire szoktad költeni?

2. nem

14. Szerinted, A Ti családotok... (VÁLASZKÁRTYA!)

1 ... gazdag.

2 ...pénzügyi gondok nélkül él.

3 ...éppen hogy kijön a pénzéből.

4 ...hónapról hónapra anyagi gondokkal küzd.

5 ...szegény.

4 ...nem tudom

ISKOLA

15. Mik azok a dolgok, amik miatt számodra fontos vagy jó az iskola?

NE OLVASD FEL A VÁLASZLEHETŐSÉGEKET, SOROLJA FEL A VÁLASZADÓ MAGÁTÓL.
MINDENKÉPP BÍRD VÁLASZADÁSRA!

-
- 1) tanulás
 - 2) barátok
 - 3) kedvesem miatt
 - 4) boldogulás, pénzszerzés
 - 5) addig se vagyok otthon
 - 6) menza
 - 7) tanár/tanárok miatt
 - 8) továbbtanulás miatt
 - 9) játék, sport miatt
 - 10) szünetek
 - 11) nincs benne jó, csak nyűg
 - 12) egyéb, éspedig: _____
 - 13) semmit sem tud mondani, ami jó lenne

16. Melyek a kedvenc tárgyaid?

17. Melyek azok tantárgyak, amiket nem szeretsz?

18. Melyik az a tantárgy, amelyiknél jól jönne egy kis segítség - (ha valaki néha elmagyarázná még a tanáraidon kívül, vagy segítene a leckében, vagy felkészítené a dolgozatokra?) _____

19.1 Jársz különórára, korrepetálásra? 1. igen 2. nem

19.2 Ha igen, akkor miből? _____

20. Van olyan tanárod, akinek elmesélnéd, ha valami rossz történik a családjában?

- 1. igen
- 2. nem

21. Van olyan tanárod, aki biztat, hogy továbbtanulj?

- 1. igen
- 2. nem
- 3. nem merül fel a továbbtanulás

22. Mennyire érzed jól magad az iskolában?

Nagyon rosszul 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Nagyon jól

23. Mennyire érzed jól magad az osztályodban?

Nagyon rosszul 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Nagyon jól

24.1 Milyen rendszeres délutáni/esti programokat szervez az iskolád?

(ÜNNEPSÉGEKET NE ÍRD LE!)

25.2 Milyen gyakran jársz el ezekre?

1. mindig
2. gyakran
3. ritkán
4. soha

26. Szoktál-e lógni az iskolából? 1. igen 2. nem

27. Szoktál naponta tanulni? 1. igen 2. nem

28. Dolgozatra szoktál tanulni? 1. igen 2. nem

Továbbtanulás: (KÉRDŐÍV ELEJE!)

29.1 HA ÁLTALÁNOS ISKOLÁS

Tudod-e már, hogy hol fogsz tanulni?

- 1) gimnázium
- 2) szakközépiskola
- 3) szakiskola
- 4) 9-10. osztály
- 5) még nem tudom
- 6) sehol

29.2 HA KÖZÉPISKOLÁS

Tudod-e már, mivel fogsz foglalkozni, hol fogsz tanulni a középiskola után?

1. szakiskola - nem szakmájában helyezkedik el
2. szakiskolás - szakmájában fog dolgozni
3. szakiskolás - akar érettségizni

4. szakközép - 5. év, szakma, technikum
5. szakközép - elhelyezkedik, munkát keres
6. szakközép - felsőfokú szakképzés
7. szakközép - felsőoktatás

8. gimnázium - szakma
9. gimnázium - dolgozni
10. gimnázium - felsőfokú szakképzés
11. gimnázium - felsőoktatás

12. egyéb:

29.3 Melyik az a szakma, tevékenység, amivel majd felnőttként szívesen foglalkoznál? _____

9. nem tudja

30. Milyen gyakran szoktál ...? S leggyakrabban kinek a társaságában?

[KÉRDEZŐ: A TÁBLÁZATBA CSAK A KÓDSZÁMOT ÍRD BE – HASZNÁLD A KÓDLAPOT!]

1. minden nap	5. havonta
2. hetente néhányszor	6. ritkábban
3. hetente egyszer	7. soha
4. körülbelül kéthetente	

<u>TEVÉKENYSÉG</u>	<u>GYAKORISÁG</u>
30.1 Kirándulni	
30.2 Moziba menni	
30.3 Bevásárlóközpontban sétálgatni, nézelődni	
30.4 Sportolni	
30.5 Tévét nézni	
30.6 Videót, DVD-t nézni	
30.7 Számítógépezni	
30.8 Színházba, hangversenyre járni	
30.9 Könnyűzenei koncertre járni	
30.10 Kocsmába, bárba járni	
30.11 Diszkóba, buliba menni	
30.12 Étterembe, gyorséterembe, cukrászdába, kávézóba menni	
30.13 Vendégeket fogadni otthon	
30.14 Vendégségbe menni	
30.15 Könyvet olvasni	
30.16 Társasjátékot játszani, kártyázni	

31. A kártyák közül válaszd ki azt a 3 tevékenységet, amelyekre több időt szánnál.

KÁRTYÁK

31.1 Tanulás, leckeírás
31.2 Ping-pongon kivüli sportolás
31.3 Nyelvtanulás
31.4 Zenélés
31.5 Rajzolás, festés
31.6 Barátokkal találkozás
31.7 Színház hangverseny
31.8 Olvasás
31.9 Internetezés
31.10 Számítógépes játék
31.11 Számítógépes ismeretek tanulása
31.12 Moziba járás
31.13 Kirándulás
31.14 Kiállításra járás
31.15 Otthoni segítség
31.16 Társasjáték, kártya
31.17 Diszkó, bulizás
31.18 Pingpongozás
31.19 Kocsmázás

PING-PONG

32. Mikor kezdtél eljárni a klubodba?

-
1. 1 hónapja
 2. 2. 1-3 hónapja
 3. 3-6 hónapja
 4. 6-12 hónapja
 5. több, mint léve

33. Milyen gyakran jársz el a klubba?

1. hetente;
2. havonta többször
3. havonta egyszer
4. ritkábban

34. Körülbelül mennyi időt szoktál a klubban tölteni egy-egy alkalommal?

1. 1 óránál kevesebbet
2. 1-2 órát
3. 2-3 órát
4. 3 óránál többet

35.1 Mennyi időt töltesz a klubban pingponggal?

_____ órát

36. Miért szeretsz a klubba járni? NE OLVASD FEL A VÁLASZLEHETŐSÉGEKET

-
1. a csapat miatt
 2. szeretek sportolni
 3. sikereket érek el (versenyeredmények)
 4. jó a hangulat
 5. barátaim miatt
 6. addig sem vagyok otthon
 7. egyéb: _____

37. Mennyire fontos neked a ping-pong klub?

1. egyáltalán nem
2. kevésbé fontos
3. fontos
4. nagyon fontos

(VESENYEN NEM!) 38. Voltál-e már pingpong versenyen a kluboddal?

1. igen
2. nem

Köszönjük válaszaidat!

Levél a klubvezetőknek

Kedves...!

A Csepeli Családsegítő megbízásából az ELTE Társadalomtudományi Szakkollégiuma egy kutatást végez az Éjszakai Pingpong Egyesületek körében.

Kutatásunk célja képet kapni arról, hogy kik járnak a budapesti és Budapest környéki egyesületek eseményeire, illetve, hogy milyen egyéb programok, események érdekelnék őket.

Ennek kapcsán elkészült egy kérdőív, amit az egyesületek egyik versenyén, Csepelen kérdeztünk le az ott sportoló gyerekektől.

Most a kutatás azon fázisában vagyunk, hogy a kapott adatok szeretnénk értelmezni egy-egy csoportos interjúval az adott egyesületbe járó gyerekek körében. Így egymásra reflektálva, egymással vitatkozva fejthetnék ki, hogy nekik milyen programok, sportok, tanfolyamok, események lennének fontosak.

Szeretnénk most az Ön segítségét is kérni: elküldünk néhány kérdést, témát, amit fontosnak tartunk. Kérjük, írja le nekünk az Ön „csapatára” vonatkozóan a válaszokat, hogy ezeket felhasználhassuk a kutatás folyamán.

Miután levele megérkezett hozzánk, hamarosan keresni fogjuk, szeretnénk időpontot egyeztetni a csoportos interjúhoz. Ez abból állni, hogy 8-10 épp ott sportolni vágyó gyerekkel leülnénk beszélgetni, játszani, persze mindezt rögzítenénk. Arról kérdeznénk őket, hogy miért járnak a klubba, milyen sportokat, művészeti tevékenységeket szeretnek, milyen céljaik vannak a továbbtanulással, munkával kapcsolatban.

Segítségét előre is nagyon köszönjük:

Hordósy Rita

Kutatásvezető

És a kutatócsoport tagjai

Kérem, két-három mondatban válaszoljon az alábbi kérdésekre az Önök klubjával kapcsolatban!

- 1) Hogyan indult az Önök klubja?
- 2) Milyen céllal hozták létre?
- 3) Hetente hányszor lehet az Önök klubjában sportolni?
- 4) Milyen sportokat lehet úzni az Önök klubjában?
- 5) Mennyire fontos a klubban a pingpong?
- 6) Milyen egyéb tevékenységek vannak?
- 7) Mennyi érdeklődő szokott lenni?
(Mi volt a rekord, mikor voltak a legtöbben? Hány főnél gondolják úgy, hogy kevesen voltak?)
- 8) Kiknek szánják elsősorban a klubot? Kiket várnak az alkalmakra?
- 9) Különbözik-e a célcsoport és azok, akik eljárnak ide péntekenként?
- 10) Ön hogyan értékeli a klub szerepét a település életében?
- 11) Ön hogyan értékeli a klub szerepét az odajáró fiatalok életében?
- 12) Milyen terveik vannak, miket szeretnének megvalósítani az
elkövetkezendő egy évben?
- 13) Írja le, mit tart még fontosnak a klubbal kapcsolatban! Olyan dolgokat említsen, ami alapvetően más az Önök klubjában, mint a többi Éjszakai Sport Egyesület esetében.

Válaszait hálásan köszönjük!

Csoportos interjú

Koncepció: bevezető kérdések után arra „rámenni”, hogy őket mennyire tudja integrálni ez a közösség – mit kaptak tőle, főként. Arról szeretnénk információt, hogy milyen programokat tudnak még ott, együtt elképzelni saját maguknak. 8-10 gyerekkel érdemes, többel ne! Csináljatok ülésrendet! Nem fontos, hogy ki beszél, mert most minket a csoport érdekel, nem feltétlenül az egyén. Egyikőtök jegyzetelheti a lényeges mozzanatokat.

Csoportos-interjú kérdések

- Bemutatkozó kör!! – ülésrendet írnak! – mondjuk el, hogy mi kik vagyunk és mit kutatunk, miért fontos ez és előre is köszöni a részvételt!

DIREKT:

- Engem mivel győznének meg, hogy járjak én is ide a klubba?
- Szempontként: embereket, akiket itt lehet megismerni; sport lehetőség – milyenek lehet-e újítani; barátságok lesznek-e; milyen közös programok vannak még;

PINGPONG: - ha esetleg még szívesen kérdeznél, íme:

- Ki miért jött ide először?
- (Milyen gyakran jártok el ide?)
- Ki miért szokott ide lejárni?
- Miket szoktatok játszani?
- Milyen programokon vettetek már részt a sporton, a versenyeken kívül a klubban/klubbal?
- Mivel foglalkoztatok a klubba járás előtt, régebben?

PROGRAM:

- Mit szoktatok iskola után csinálni? ((És estefelé? És hétvégén?))
- **Milyen programokban vennétek még részt együtt?**

MÓDSZER: nagy papír, fel kell rá írni, hogy ki milyen programot javasolna a köznek. Brainstorming, de nem a szigorú szabályokkal – hagyjuk, hogy vitázzanak egymással! Ezután adjuk meg, hogy mondjuk 3-5 dolgot kell együtt kiválasztaniuk, amit a legjobbnak, legérdekesebbnek, legnagyobb érdeklődésre számot tartónak vélnek ezek közül. Segítségként megadhatjuk az alábbi témaköröket, kérdezhetünk az egyéni helyzetekre/célokra is.

SPORT:

- Milyen sportokat szerettek?
- Mit sportolnak szívesen?
- Hol sportolhatnak még?

ISKOLA:

- Milyen iskolai programokra jártok?
- Mit szerettek ezekben?
- Milyen különórákra szeretnétek, vagy lenne hasznos járnotok?

MÉDIA:

- Mik a kedvenc tv-műsorotok?
- Filmetek?
- Milyen könyveket szoktatok olvasni?
- Közös mozizni?

NYELV:

- Ki beszél közületek valamilyen idegen nyelvet?
- Szerintetek fontos az idegennyelvtudás? Miért?
- Hol lehet jól nyelvet tanulni? (Itt esetleg lehetne?)

MŰVÉSZET:

- Szerettek rajzolni?
- Szoktatok festeni?
- Milyen zenét hallgattok?
- Szoktatok koncertre járni?
- Zenél valaki közületek?
- Zenélnétek zenekarban?
- Milyen zenét játszanátok?
 - Hol tudtok próbálni? Hol lehet fellépni?

Rövidített kérdőív

4. Nemed? 1. fiú 2. lány

5. Hány éves vagy? _____

6. Hányadik osztályba jársz? _____

4.1 Szüleidről szeretnék kérdezni:

	Együtt élsz vele?	Mivel foglalkozik?
6.1.1 Édesanya	1 - igen 2 - nem	
6.1.2 Édesapa	1 - igen 2 - nem	

5. Hány emberrel élsz még együtt?

6. Van-e az otthonodban?

X-EL JELÖLD, HA VAN!

10.2 Számítógép	
10.3 Internet	
10.4 Mobiltelefon	
10.5 Televízió	
10.6 DVD, videó lejátszó	
10.7 személygépkocsi	
10.8 Fényképezőgép, videokamera	
10.9 HI-FI berendezés	
10.10 Mosógép	
10.11 Mosogatógép	

7. Hetente mennyi zsebpénzt szoktál kapni?

_____ Ft-ot

8. Van-e máshonnan pénzed (mint a zsebpénzből)?

Honnan? _____

Általában mennyi pénzed van a zsebpénzen kívül? _____ Ft

9. Szerinted, A Ti családotok...

1 ... gazdag.

2 ...pénzügyi gondok nélkül él.

3 ...éppen hogy kijön a pénzből.

4 ...hónapról hónapra anyagi gondokkal küzd.

5 ...szegény.

4 ...nem tudom

10. Milyen gyakran szoktál? S leggyakrabban kinek a társaságában?

A VÁLASZLEHETŐSÉGEID:

1. minden nap
2. hetente néhányszor
3. hetente egyszer
4. körülbelül kéthetente
5. havonta
6. ritkábban
7. soha

<u>TEVÉKENYSÉG</u>	<u>MILYEN GYAKRAN</u>
30.1 Kirándulni	
30.2 Moziba menni	
30.3 Bevásárlóközpontban sétálgatni, nézelődni	
30.4 Sportolni	
30.5 Tévét nézni	
30.6 Videót, DVD-t nézni	
30.7 Számítógépezni	
30.8 Színházba, hangversenyre járni	
30.9 Könnyűzenei koncertre járni	
30.10 Kocsmába, bárba járni	
30.11 Diszkóba, buliba menni	
30.12 Étterembe, gyorséterembe, cukrászdába, kávézóba menni	
30.13 Vendégeket fogadni otthon	
30.14 Vendégségbe menni	
30.15 Könyvet olvasni	
30.16 Társasjátékot játszani, kártyázni	